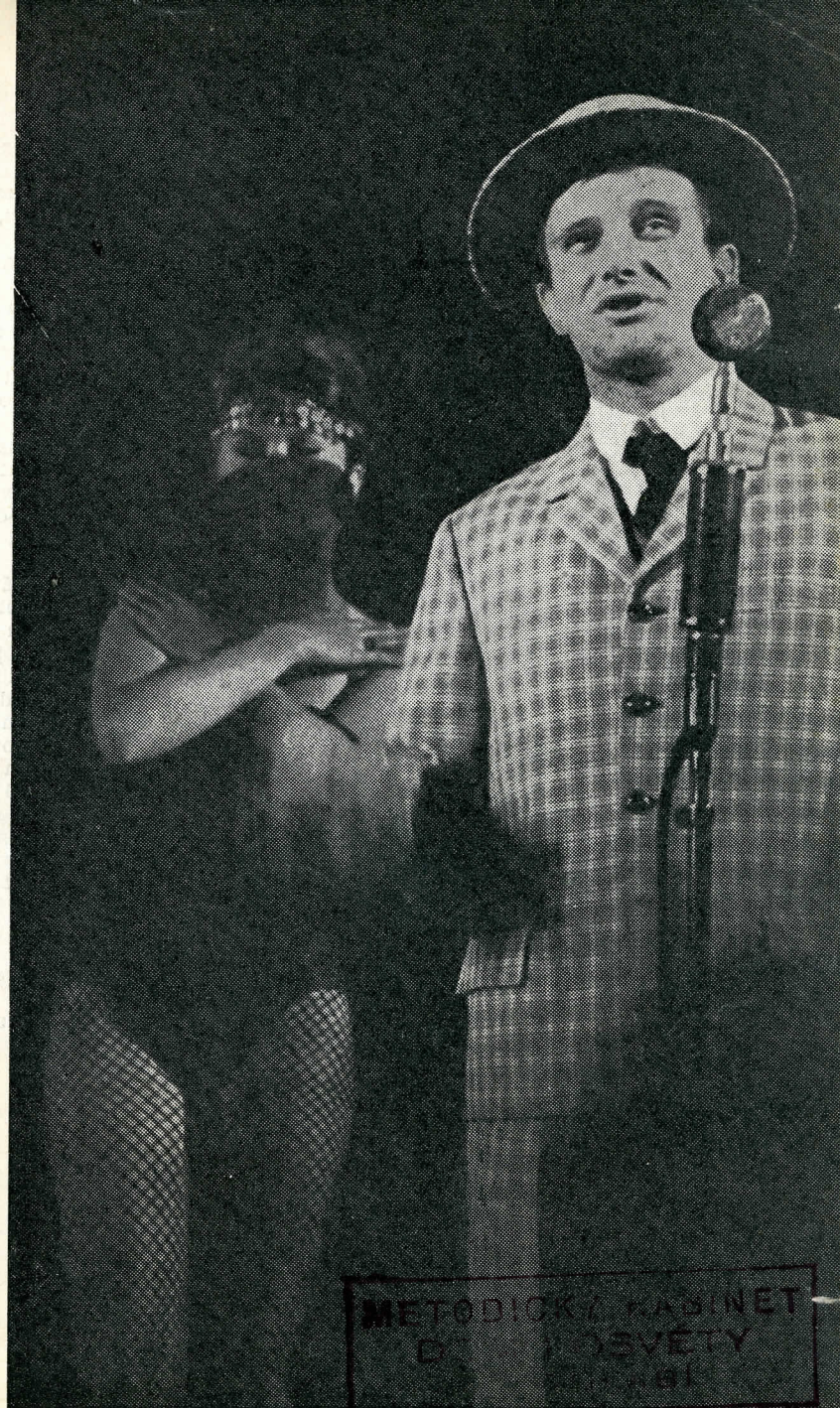

scény

malé

Repertoár

METODICKÝ KABINET
D. OSVĚTY
1963

ROČNÍK 1 ČÍSLO 1 1963

3

Z OBSAHU

- B. Brecht: Voják z La Ciotat 1
 J. Suchý: Monolog střely 3
 J. Šlitr - J. Suchý: Nenávidím neděli 5
 J. Votruba: Peříčko 9
 A. Fried - J. R. Pick: Čtyři bratři 12
 KDO TO UDElal? (Kabaret plzeňského Divadla Alfa) 14
 K. Pokorný - B. Štěpánek: Barabáš plus tři 36
 P. Bošek: Plná polní 37
 KAPESNÍ ROZHlasOVÉ PÁSMO 39
 J. Benš - J. Platz: Pantobaret 41
 PRVNÍ ŘÁDKY 46

Repertoár malé scény

Ročník I, číslo 1, leden 1963 — Vydává ministerstvo školství a kultury v nakladatelství Orbis, n. p., Praha 2, Vinohradská 46 — Redakce: Jiří Benš (vedoucí redaktor), Jaroslav Vedral — Redakční kruh: Jan Votruba (předseda), Jaroslav Beránek, Jiří Bílý, Pavel Bošek, Viktor Doubek, Pavel Fiala, Jaromír Horáček, Radek Hlavsa, Jiří Chlábec, Josef Koenigsmark, Jan Martinec, Josef Srámek, Ivan Vyskočil — Grafická úprava Miloslav Fulín — Adresa redakce: Praha 1, Vinohradská 3, telefon 22 10 54 — Tiskne Knihtisk, n. p., závod 2, Praha 2, Slezská 13 — Rozšiřuje Poštovní novinová služba, předplatné přijímá každý poštovní úřad a doručovatel; objednávky do zahraničí vyřizuje Poštovní novinový úřad, vývoz tisku, Praha 1, Jindřišská 14 — Vychází jednou měsíčně — Cena jednotlivého výstisku Kčs 2,50 — Toto číslo mělo redakční uzávěrku 15. prosince 1962; vyšlo 31. ledna 1963

© Nakladatelství Orbis, n. p., 1963

DOMU OSVĚTY
VRCHLABÍ

ZAČÍNÁME

Co chceme: pomáhat amatérským souborům vytvářet dobrý repertoár — přímo (básněmi, písněmi, krátkou prózou, pásmem, kabaretem, agitkou, aktovkou, malou hrou, libretem pantomimy, pořadem pro místní rozhlas...) a nepřímo (programy, jež mohou být příkladem pro vlastní práci); sloužit tím mladému hnutí, v jehož tvůrčí možnosti, společenský význam a budoucnost věříme.

Co nechceme: podceňovat čtenáře montováním „materiálových sborníků“, v nichž se podle kalendáře skloňují MDŽ, MDD, DH atd.; což vůbec neznamená, že chceme odradit soubory od tradičního vystupování k těmto slavnostem — věříme naopak, že např. podstatná část prvního čísla poslouží při vytváření únorových programů.

Co vůbec nechceme: vytvářet propast mezi ochotnickými soubory a skupinami malých jevištních forem, mezi profesionálními divadélky a amatérskými kabarety, mezi Ochotnickým divadlem a Repertoárem malé scény.

O čem sníme: o uzávěrcce, po níž pošleme do tisku jen nové, umělecky vysoce hodnotné příspěvky, které se narodily v širokém tvůrčím okruhu našich spolupracovníků a které budou čteny očima, mozky i srdcem čtenářů — tvůrců.

Oč žádáme: o kritiku a spolupráci, také Tvoji.

Za redakci:
Jiří Benš

Na titulní straně snímek Jiřeho Červeného z Jonáše a tinglu-tanglu [J. Suchý s E. Pospíšilovou] na následující stránce [H. Hegerová s P. Sedláčkem] a na poslední straně obálky [P. Filipovská s J. Malknechtovou] Pražákovy snímky z programu Semaforu Šest žen

VOJÁK Z LA CIOTAT

Když spouštěli v jihofrancouzském přístavním městečku La Ciotat při pouťové slavnosti po první světové válce jakousi loď, viděli jsme na veřejném prostranství bronzovou sochu vojáka francouzské armády, kolem které se tlačil dav. Přistoupili jsme blíž a objevili, že sochou je živý člověk. V plášti hnědém jak zem, bodák u ramene, na hlavě ocelovou přilbu, stál nehybně v prahnoucím červeném slunci. Měl natřený obličej a ruce bronzovou barvou, nepohnul jediným svalem ani brvou. Na kusu lepenky opřeném o podstavec u jeho nohou byl tento nápis:

SOCHA — ČLOVĚK
(HOMME — STATUE)

Já, Charles Louis Franchard, voják ... pluku, jsem následkem zasypaní před Verdunem získal neobyčejnou schopnost být zcela nehybný, chovat se jako socha libovolně dlouho. Toto mé umění zkoumalo mnoho profesorů a označilo je za nevyléčitelnou nemoc. Poskytněte, prosím, malý dárek nezaměstnanému otci rodiny.

Hodili jsme peníz do talíře, který ležel vedle, zakroutili hlavou a šli dál.

Zde tedy, uvažovali jsme, stojí po zuby ozbrojený, nezničitelný voják mnoha tisíciletí, ten, s kterým se dělají dějiny, ten, který umožnil veliké činy Alexandrá, Caesarů, Napoleonů, o kterých se čte v čítankách. To je on. Nehne brvou. To je lukostřelec Kýra, řidič válečného vozu Kambýsa, kterého písek použít nestačil dokonale pohřbít, legionář Caesara, lučiš-

ník Džingischána, Švýcar Ludvíka XIV. a grenadýr Napoleona I. Má schopnost — přece jen ne tak zcela neobvyklou — nedat na sobě nic znát, když na něm zkoušejí všechny prostředky ničení, které si lze vymyslet. Zůstává necitelný jako kámen — tvrdí —, když ho posílají na smrt. Provrtán kopími nejrůznějších věků, kamenými, bronzovými, železnými, povalen válečnými vozy, těmi Artaxesa i oněmi generála Ludendorffa, rozdupán slony Hannibala a jízdními hordami Attily, rozdrčen létajícími kusy kovu stále dokonalejších děl několika staletí, ale i kameny katapultů, roztrhán střelami pušek, velkými jako holubí vejce a malými jako včely, stojí, nezdolatelný, vždy znova komandován v mnoha jazycích, ale nikdy neví proč a zač.

Území, kterých dobyl, se jeho majetkem nestala, tak jako zedník nikdy nebydlí v domě, který vystavěl. Ani země, kterou brání, nikdy nebyla jeho, nepatří mu dokonce ani jeho zbraň a výstroj. Stojí však, nad sebou děšť smrti z letadel a hořící smůlu z městských zdí, pod sebou mor a smrtící plyn, sám živý toulec pro kopí a šíp, terč masitá kaše pro tanky, vařič jedovatých plynů, před sebou nepřítele, za sebou generála.

Nesčetné ruce mu tkaly šat, vyteply brnění, vykrájely boty. Nesčetné kapsy naplnil. Nikdo nezměří řev všech jazyků světa, který ho poháněl. Není boha, který by mu nebyl požehnal. Jemu, který je postižen strašlivým malomocenstvím trpělivosti, vyprahlý nevyléčitelnou chorobou necitelnosti.

Čemu to děkujeme — uvažovali jsme — za tu hrůznou, nestvůrnou, přenakažlivou nemoc? — Jakému „zasypaní“?

Kladli jsme si otázku:

**NENÍ PŘECE JEN
VYLÉČITELNÁ?**

Bertolt Brecht
(přeložil J. Martinec)

Bylo jednou jedno letadlo. Junkers achtundachtzig. V letadle Kurt. Kurt věděl: Jakmile se rozsvítí červená, musí vyskočit. Za jízdy? — A hrom! Co se dá dělat. Válka je válka.

Kurt letěl. Rozsvítila se červená. Kurt vyskočil a počítal: ein, zwei, drei... und so weiter. Pak se otevřel padák a Kurt padal, jak se patří.

A jak tak padá, tak ho napadá, že padá do Ruska. Kurt si vzpomíná na takovou legrační kresbu, kterou viděl v jednom časopise: Parašutista padá přímo na kaktus. „Co bych za to dal,“ myslí si Kurt, „kdybych mohl místo do Ruska padnout na kaktus! — Ale co, koupím si papachu a ztratím se v davu. Dialekt mám... Hm... jak můžu vědět, jestli mám dialekt? Třeba ho mám a

třeba mi to zatajili. Třeba používám nesprávně přísudek a to mě prozradí. A ta nepřátelská země je čím dál tím blíž...“

„Jakmile přistanu, poběžím do Moskvy a tam vykonám své poslání, kdyby mě to mělo život stát! — No, ale když to nepůjde, tak to nepůjde! Kvůli tomu snad válku neprohrajem. Jen abychom ji neprohráli a aby se to pak nesvedlo na mě!“

Kurt se najednou cítil hrozně nespokojený. Má pocit, že ho doběhli. Vylíčili mu do poslední podrobnosti, co se kolem něj bude dít, ale nikdo mu neřekl, co se bude dít v něm. A ta země je zase o pár set metrů blíž.

Kurt si najednou uvědomuje, že je vlastně kadeřník. A najednou cítí tu zřetelnou a absurdnost situace: V mrazivé noci, dva tisíce metrů nad Ruskem visí po zuby ozbrojený kadeřník. Úplná apokalypsa. Kadeřník má přece v noci spát, aby mohl ráno svěží začít stříhat!

Kurt najednou dostal strach. Aniž by si to uvědomil, chytil se za popruhy padáku a začal se nadlehčovat, aby nepadal tak rychle. Leč gravitaci neošálil. Za několik vteřin se dotkne podrázkou nepřátelské země. Kdyby padal ještě pár hodin, stal by se možná z Kurta filosof. Bohužel — na to už bylo pozdě. Ale stačil se stát alespoň znovu po dvou letech kadeřníkem. Je libo Píralon?

Jiří Suchý

Monolog střely

To byla rána! Těsně vám za mejma zádama. Proletěla jsem takovou úzkou chodbou a ocitla jsem se nad bojištěm. Leskla jsem se na slunci — jsem totiž mosazná.

S + Š: Jonáš a tingl-tangl (foto Červený)

Bylo mi jasný: Musím letět furt dopředu a nesmím se... jo, vychýlit. Bylo to zrovna na jaře a byl takovej fajn vzduch... Jednou mou ségru vystřelili do deště. Tý se nechtělo! Ale to je osud. Můj osud měl na hlavě šedivou přílbu. Určil mi směr a tak jsem letěla. Byl vám takovej fajn vzduch, slunce svítilo... zkrátka akorát na výlet.

A jak vám tak letím, tak najednou minů takovýho... jak bych to řekla... Mohl bejt fešák, ale už se dlouho neholil a byl samej prach. A něco vám mě začalo říkat: Holka, patřila si jemu! Co teď? Fakt byl, že jsem ho minula. Vracet se? No, dovolte, nejsem bumerang! Letěla jsem dál.

Byl vám takovej fajn vzduch... Jenomže já musela pořád myslet na toho — víte, jak moh bejt fešák, jenomže se neholil. No, to ho, jak jsem ho minula. Třeba ho dostala jiná.

Jak mě tohle napadlo, začala jsem žárlit. Něco mě k tomu zaprášenému fešákovitě táhlo. Lidi, to bylo hrozný. Já najednou začala cejtit, že to byl on. A že ho třebas dostala jiná. Marně jsem si říkala, že na mě jistě nějaký čeká... Nečekal!

Ale to už jsem letěla kolem takovýho le-síku jedlovýho a poznala jsem, že jsem zabloudila. Víte, když kulka zabloudí, to prostě prosvihne celý svůj život. To je jako když se někdo chce stát básníkem a zkejsne v kanceláři.

Ale v tom vám za tím lesejkem táhli takovej vozejk a na něm peřiny a šatstvo... a vedle vozejků se batolil takovej malej človíček. Viděla jsem, že mám příležitost. Už

jsem byla sice trochu malátná, ale sebrala
jsem všechny své síly, jenom abych nezů-
stala starou pannou.

Jenomže už bylo pozdě.

Akorát jsem cvrnkla vo plechovce hrnec
— taky byl přivázaný k tomu vozejku — a

svalila jsem se. Akorát k nohám toho ma-
lýho.

On mě tak neohrabaně sebral se země a
usmál se.

Byla jsem ještě vlažná...

Jiří Suchý

PROČ SE LIDI NEMAJÍ RÁDI / Píseň z programu Šest žen

Hudba: Jiří Šlitr / Text: Jiří Suchý

Slow-rock (pomalu)

B / F7 / B F7 B B7 E^b / / / E^bmi /

Proč se lidi nemaj' rádi

B / / / G7 / / / C7 / / / F7 / / /

proč jsou v lásce ne-stá - lí, kdo na lásku všechno vsadí

B Cmi Cmi F7 B Dmi F7 E^b / / / E^bmi / / / B / / /

ten se občas napá - lí, je však třeba začít znova, nenechat se odra-

G7 / / / Cmi / Fdim / Cmi / F[#]7 / B / F7 /

dit, dej-te prosím na má slova, jinak se snad nedá

B / / / D / / / D[#]dim / / / A7 / Emi /

žít. V lásce je třeba začít - nat stále znova i když je sní trá - pení,

A7 / / / D7 / / / G / G[#]dim / D B7 Emi A7

- mračit se radši a ne-mi - lo - vat to není žád - né ře - še-

D / B7 / E^b / / / E^bmi / / / B / / / G7 / / /

ní. Ne-váhejte začít znova, nenechte se odra-dit,

Cmi / Fdim / Cmi / F[#]7 / B / F7 / B / E^b / B x -

dejte prosím na má slova, jinak se snad nedá žít. -

NENÁVIDÍM NEDELI / Šanson z kabaretu Jonáš a tingl-tangl
Hudba: Jiří Šlitr / Text: Jiří Suchý

Pomalý foxtrot

Cmi *G7*

1. Všechní dny tak jak jdou za sebou po řadě pusté a prázdné jsou v nejlepším
2. V neděli mon-si-eur s dětmi jde s hrůzou a když den všední je, zmlátí je

Cmi *A^b7* *Cmi* *G7*

případě, pusté a prázdné jsou še-dé a zvet-še-lé
ve zlosti, krade a sprostá-čí přes týden ve-se-le, šest

Cmi *D7* *G7* *A^b7* *B^b7* *A^b7* *G7* *C*

z těch dnů tak jak jdou nejhorší je ne-děle. Ta zlá neděle, ta
dny mu po-sta-čí, sed-má je ne-děle.

G7 *C* *Adim* *G7* *C* *1. G7* *12. C*

zlá ne-dě-le, še-dá ne-dě-le. - - - Zu-li-ce

Double time *G7* *C* *G7* *C*

lidí dav valí se jak těs-to, ti-sí-ce má on hlav a bezhlavý je

F *C* *a tempo* *F* *C* *F* *C* *F* *C* *F* *C* *F*

C přesto. A tam mladý pár krá-čí po a-ve-nui, o-na nevyspa-
rit *A^b7* *B^b7* *A^b7* *G7* *Cmi*

lá a on u-na-ve-ný. 1. Všechní dny tak jak jdou za sebou po řadě
2. Ve tváři no-sí-te gri-masu sváteční

G7 *Cmi* *A^b7*

pusté a prázdné jsou v nejlepším případě, pusté a prázdné jsou ja-
a při tom ne-ví-te, že jste tak zbyteční, zbyteční ja-ko ten váš

Cmi *G7* *Cmi* *D7* *G7* *A^b7* *1. B^b7* *A^b7* *G7*

ko vy vne-dě-li, stej-ně tak tu-pě jdou, a-by-ste vě-dě-li.
vý-raz znu-dě-ný, kdy-bych snad mo-hla jen ho-dit vás

12. B^b7 *A^b7* *G7* *C* *a tempo* *C* *G7*

do Sei-ny. A za vámi taky va-ši ne-dě-li, pustou ne-dě-li,
C *G7* *C* *C7*

šedou ne-dě-li, tu zlou ne-dě-li, pustou, nudnou,
F *F[#]dim* *C* *Cdim* *F6* *G7* *rit.* *A^b7* *G7* *C*

šedou bludnou, prázdnou, pitomou, pitomou, pitomou, rozumíte ne-dě-li.

VSTAL ÚNOR

Vstal ze studánek, pohádek a písní,
vstal z matky, z otce, z miliónů lidí,
z dítěte, jež si slunce v rukou vysní
a z jeho světle celý svět pak vidí.

Vstal z polí, z lesů, z nitra země své,
z měst, z továren, a sám ze sebe vstal,
vstal a šel jako vojsko vítězné,
na nepřemožitelnou zbraň mu dal.

To tys vstal, bratře, soudruhu a synu,
a zbraň tvá bývá v hloubi srdce skryta,
s ní zaléváš svou zemi slávou činu,
tak jako slunce širé lány žita.

A z vítězství jak z práce šel jsi domů,
nová tě čekala v zítřejším chlebu, v slově,
Západ se zachvíval ozvěnou tvého hromu,
a ty svou mocnou zbraň jsi nechal pohotově!

Tys vstala, sestro, soudružko a ženo,
cítilas jaro, lásku, touhu žít,
a krása země dala ti své věno
a zbraň, se kterou umíš vítězit.

A z vítězství jak z práce také jdeš,
obraze zítřka, teplo něžné dlaně,
život jak vlastní děti miluješ
a pro ně ty též neodkládáš zbraně!

Byl únor. Psal se letopočet krásy.
Devítistý čtyřicátý osmý rok se psal.
A po ulicích bylo slyšet hlasy.
Dnešek v nich končil. Zítřek začínal!

Jan Noha

AGITKA

Viděl jsem práci roztančenou
a rozpálenou do běla
Plamenem zemi běžela

Nesmírnost víry vjela do ní

Úderných hodin čela býči
od pohraničí k pohraničí
tlačila zítřek dělnický

Dobrovolná darovaná
rozezněla pyšná hrana
Do posledního tažení
starého světa chcípáckého
do pomluv všivot vzteků jeho
ta dobrovolná radostná

Nebesa smekla slunce před nimi
před zástupy dělnými

Nechce se slovům stát jen v parádě
kdekeré křičí

Další jste na radě
hodiny vaše nechť mistrují sen

František Halas

REAKCE A AKCE V ÚNORU

Reakce akci zvířila
reakční chtěla frakci —
a velice se divila
reakci na svou akci.

Reakce akci dostihla
akční bod kulminační,
protiakce ji postihla,
zašly jí choutky frakční.

O návrat ke spolupráci
volali páni lační.
— Je, páni, konec legrací! —
řekl jim výbor akční.

Reakce akci prohrála
jsouc vyřízená hladce.
Reakce u nás dohrála.
Teď bude už jen akce.

Jaroslav Vojtěch

ČESKÁ VŮNĚ

Jan Votruba

Po polních cestách života
lidé se lehce potácejí,
se srdcem postřeleným,
postřeleným tichým třasknutím
prvního květu jara.
Vůně zalehla nádraží
jako obrovský květ růže,
takže vlaky,
ať vyjedou kterýmkoliv směrem,
dostanou se vždycky na oběžnou dráhu růže,
zakrouží vždycky po spirále rudé,
stále úže, stále úže,
sjiždějí po toboganech plátek
k jedinému bodu — srdci květu
jako do výtopy,
kde na tendry lokomotiv začnou nakládat
plnými lopatami
jaro.

Jaro je však učerněné děvče s bělostnými zuby,
zdravá holka, po okraj tak naplněná
šumivou krví jara,
že si občas musí pustit žilou
a je z ní bílý gejzír páry,
jarní stromy, to jsou ženy,
do bílé krásy vysvěčeny
na stránkách dychtí, čekají,
na hlavách jenom modrý šátek nebe,
zatímco jejich nohy v mokré hlíně
poslední plíšek zimy kovové
ještě zebe.

A slunce ten sníh mokrý vypije
a novou krásu stvoří,
neboť v tom je krása:
pít,
tvořit,
nežli člověk — slunce hořící
navždy potopí se
v moři!

A vůně jara už se probíjí
z protilehlého sadu do vestibulu
hlavního nádraží,
vybuchující květy prostřítel jí chtějí cestu,
vůně už překročila ulici,
už pohltila dva železničáře u vchodu,
už vtrhla na nástupiště,
už vtrhla do orient-expresu,
naskočila do jídelního vozu,
na boxovou kůži,
na bílé ubrusy,
na klíny žen,
a jede, jede, jede,
aby vyvezena byla za hranice
bez proclení, ale strašně cenná
vůně české země!

ZLATÁ PRAHA / Šanson

Hudba: Miroslav Raichl / Text: J. R. Pick

Volně

1. Jak rád mám ty tvé - u - li - čky, kde hrál jsem v dětství
 - ku - li - čky, ty město, kde jsem - mi - lo - val, ó, Pra - ho,
 mě - sto mé - ho mlá - dí, kde ka - ždi - čký jsem ka - men znal,
 kde by - dlí sta - ří ka - ma - ra - dí. Ni - kde tak ne - ní
 - člo - vě - ku, jak v sta - ré Pra - ze - u Fle - ků, ni - kde tak
 ne - ní člo - vě - ku, jak v Pra - ze sto - vě - ža - té u Fle - ků.

2. Ač nyní jistě blondýně
 vyznávám lásku v Londýně,
 mé srdce tobě náleží:
 těm malým domkům Malé Strany,
 Karlovu mostu, nábřeží,
 odkud je vidět na Hradčany.
 Má Praho, není legrace
 odejít do emigrace.
 Má Praho, není legrace
 odejít k čertu do emigrace.

3. Jak rád já, Praho, tebe mám,
 nevím co pro Tě udělám.
 Až dostanu však jednou vztek,
 tu vzlétnu k nebi jednou z rána
 a shodím bombu na Můstek,
 na starou Prahu, na Račana!
 Tak, zlatá Praho, dám ti znát,
 jak tě mám děsně, strašně rád.
 Tak, zlatá Praho, dám ti znát,
 jak tě mám děsně, hrůzostrašně
 rád!

Perúčko

JAN
VOTRUBA

OSOBY

1. DÁMA

2. DÁMA

ČÍŠNÍK

PÁN S NOVINAMI

EMIGRANT

MLADÍK

ELEGANTNÍ MLADÍK

POLICISTA

KAVÁRNÍK

OPILEC

SLEČNA

MUŽSKÝ A ŽENSKÝ HLAS

ZA SCÉNOU

Tiše zní lehká taneční hudba, tlumeně se nasvítí scéna: Malá kavárna Londýna, náznak exkluzivního zařízení. Kavárna je skoro obsazená. Pán s novinami, dvě dámy, dvojice mužů obchodního světa. Reflektor nasvěcuje jednotlivé stolky, podle toho, u kterého z nich běží dialog. Číšník se tiše pohybuje mezi stolky s neobyčejně zdvořilými gesty, ale impertinentním úsměvem.

1. DÁMA: Neříkejte! Ale myslím, že na tom něco bude. Ta dnešní doba, víte to tempo, ty starosti, to všechno člověka nesmírně znervózňuje. Dr. Helman říká, že to každého z nás nějak mění.

2. DÁMA: Myslím, že má pravdu. Pozorují to na svém manželovi. Stává se roztržitým. Představte si, madame, že onehdy mi přinesl kytičky bílých růží, zatímco své sekretářce odnesl své špinavé prádlo k vyprání.

1. DÁMA: Hihíhi ... Apropos, to je skvělé. Nu což, váš pan choť má smysl pro humor. (Důvěrně) Ale co byste tomu řekla, že mladý Irwing se bude rozvádět? Prý se chová hrubě a nepozorně ke své ženě.

2. DÁMA: To je zvláštní. A přitom se chová tak jemně a pozorně k jiným ženám, že? (K Číšníkovi, který přinesl Pánovi s novinami kávu) Vzala bych si ještě jedno kakao.

1. DÁMA: Mně malý šálek čokolády a koláčky.

ČÍŠNÍK: Už nejsou, bohužel

1. DÁMA (na něj vrhne zdrcující pohled): Co si to ... Koláčky jistě jsou. Šéfal Poradí nám tedy něco jiného, má větší zkušenosti než vy!

ČÍŠNÍK: Zajisté, madame. Proto zmizel, jakmile jste se objevily! (Ukloní se a odpluje)

1. DÁMA (se pohoršeně dívá na druhou): No, tohle ...!

EMIGRANT (přichází, vyhrnutý límec, nemá co dělat, nemá co jíst, tak má ruce v kapsách. Chvilku rozpačitě okouní, pak se pomalu posadí ke stolku)

ČÍŠNÍK (se odlepí z pozadí, elegantní úklona, vybrané chování): Pán si bude přát, prosím?

EMIGRANT (se probere ze zamyšlení): Co ... ah, nic prosím vás, zatím nic.

ČÍŠNÍK: Pán čeká společnost, prosím? Mám zadat stůl?

EMIGRANT: Ano, totiž ne, ne, děkuji.

ČÍŠNÍK (úklona): Jak račtel (A odejde, ale nepustí ho s očí)

EMIGRANT (kouří zbytek cigarety, trochu se zvrátí v židli, pozoruje kouř a vychutnává hudbu malého kavárenského džezu): Co to hrají? (Hraji škoda lásky. Brouká si pro sebe melodii, odněkud z kapsy odřeného saka vytáhne malé bílé perúčko a dívá se na něj)

ČÍŠNÍK (přistoupí): Pán si již bude něco přát?

EMIGRANT: Ah ... poslouchám ... tu muziku, víte?

ČÍŠNÍK: Muziku?

EMIGRANT: Ano, tuhle.

ČÍŠNÍK: Račte prominout, vidím, že jste cizinec, ale hudbu můžete zdarma poslouchat na rohu Pocketsquare. Zde ovšem ...

EMIGRANT: Já vím, jen ještě chvíli, než dohrají tohle. Jen chvíli.

ČÍŠNÍK: Ten americký šlágr?

EMIGRANT: Ne americký, český.

ČÍŠNÍK: Český? Tam to znám. Vídeň, co? Burgtheater. Prátr.

EMIGRANT: Ne, ne ... Praha.

ČÍŠNÍK: Praha? Neznám ... *(Odejde)*

MLADÍK *(se rozhlédne, sáhne do kapsy a něco kutí za zády Emigranta, schválně hlasitě Číšníkovi, aby to Emigrant slyšel)*: Nemám rád tuhle chamrad. Když se to neumí chovat, tak ať to zůstane doma.

EMIGRANT *(sebou trhne)*: Já ... *(chraptivě)* Já vám rozumím ...

MLADÍK *(zmlkne a potouchle se dívá na Emigranta, drze protáhne)*: Prosím? *(Ostatní se rozesmějí)*

ČÍŠNÍK *(zdvouřile, ale kategoricky k Emigrantovi, ukazuje směrem ke dveřím)*: Prosím!

EMIGRANT: Ne, ne ... ještě chvíli ... ještě ne ... Je mi tu dobře.

ČÍŠNÍK: Pane, dovolte, abych ...

MLADÍK *(mu položí ruku na rameno a řekne)*: Ale nechte toho, ten pán je můj host. Dvakrát whisky se soday! A hbitě!

ČÍŠNÍK *(se ukloní a odběhne)*

MLADÍK: Haló, promiňte, nevhodně jsem žertoval. Jsem nákej Bob Felging. *(Podá ruku Emigrantovi)*

EMIGRANT *(vstane, aby stiskl podávanou pravici, ale vtom se zřítí zpět do židle. Ukáže se, že Mladík předtím zavázal provázekem jeho proděravělé sako k židli)*

MLADÍK *(se rozchechtá)*

EMIGRANT *(tiše)*: Ty sprostáku ... *(Snaží se rozvázat motouz)*

1. DÁMA: Asi nějaký opilý.

2. DÁMA: Tak brzy večer, to je skandál!

1. DÁMA: Můj bože, ta dnešní mládež ...

ČÍŠNÍK *(přináší whisky)*

EMIGRANT *(se konečně uvolnil. Postaví se a odstrčí židli. Obrátí se k mladíkovi)*: Pojď sem. No ... jen pojď, pojď!

MLADÍK: Che — celý doleval *(Rychle skočí za stůl, obratným pohybem přišoupne židli před sebe a uteče)*

EMIGRANT *(se vrátí s trpkým úsměvem ke svému stolu)*: Chudáci! Má se k odchodu, náhle si na něco vzpomene, vrátí se ke stolu a hledá! Tady bylo, tady přece bylo ... To peříčko ... kam jsem ... kam jsem ... ho jen dal? Ale vždyť jsem ho tu ještě měl ... ještě teď ... *(Prohledává si kapsy, dívá se pod stůl)* tady také ne ...

DÁMY *(sledují se strachem jeho počínání)*

EMIGRANT: Peříčko ... kde mám svoje peříčko ... kde je? *(Obrátí se k 1. dámě)* Paní ...

1. DÁMA *(dlouze)*: Óh!

EMIGRANT: Paní, prosím vás, neviděla jste tady někde to peříčko? Takové bílé bylo, malinké, držel jsem ho tu v ruce, víte? A ten holomek ... když mně to udělal, asi někam spadlo, víte?

2. DÁMA *(se zvedá, přitom vylije kávu a mluví zděšeně k 1. dámě)*: Pojďte honem, snad nás v kuchyni někde schovají. *(Ustupují dozadu)*

EMIGRANT *(k 2. dámě)*: Paní! Prosím vás, takové bílé, malé peříčko ... Když tak sedíte vedle ... neviděla jste? Nevzala jste ...?

2. DÁMA: Copak snad kradu?

EMIGRANT: Ne, to ne! Tak jsem to nemyslel ... Já jenom, jestli snad náhodou ...

2. DÁMA: Nikdy nekradu náhodou.

EMIGRANT *(leze po čtyřech po zemi)*: Kde jenom je ... kde jenom je. Takové bílé, bílé peříčko ...

1. DÁMA: Bože, madame, podívejte se, jak měl ten komunista Darwin vlastně pravdu! Zdá se, že člověk opravdu vznikl z opice!

2. DÁMA: Ale pořád nerozumím, co vlastně hledá ...

EMIGRANT: Peříčko ... moje peříčko ... *(Leze stále horečněji)*

PÁN S NOVINAMI *(vztyčí se za novinami jako prorok)*: Pe-říč-ko? A poslední náš pokusný atomový výbuch v Tichomoří se jmenoval „Akce Obláček“. Áááá ... už vidím do něžné lyriky! Ztratil radioaktivní součástku nebo dokonce vodíkovou pum! Proto tak vyvádí! Všichni do krytů! *(Utíká)*

DÁMY *(zaježí a utečou za ním)*

SLEČNA *(vejde do kavárny, spatří na zemi Emigranta, vykřikne)*: Pomóóó ... chce mě znáslnit ... *(Uteče)*

EMIGRANT: Bože, kde jenom může být ... kam se podělo to peříčko ...

OPILEC *(vstrčí hlavu do světlá)*: Pří ... příteli, kaž ... každý něco zvrátí ... eh, ztratil Ty to peříčko, já iluze. Jdi ... jdi do oddělení ztrát a náleží ... tře ... třeba tam to peříčko mají ... Ale 1., 11., ilu, iluze tam nemají. Ty nikdo neodevzdá ... když je najde, nechá si je ... když je najde! *(A odklopýtá)*

ZENSKÝ HLAS *(za scénou)*: Jíme, pojď na chvíli dovnitř ... na sklínku ... *(Žadoní)*

MUŽSKÝ HLAS *(velmi strohý a kožený)*: Už ne. Ostatně, podívej se, zavírají. Už myjou podlahu ...

EMIGRANT: Lidi ... lidi ... já ztratil peříčko ... lidi ... já nemám nic ... *(Zvuk příjezdu jeho automobilu, který zastavuje. Klapnutí dveří, kroky, do světlá vstoupí Eleganti mladík, skloní se nad Emigrantem, sáhne mu na rameno)*

EMIGRANT (*klečí na zemi a těžce oddychuje a pláče*)

ELEGANTNÍ MLADÍK (*si oře ruku do kapesníku, jako by se byl dotekem Emigranta zamazal, mávne rukou a vrací se zpět. Za scénou říká partnerce, která asi zůstala ve voze*): Je to jen nějaký člověk! Myslel jsem, jestli tu neleží pes. Byl bych jej naložil. Lidí neumějí se psy zacházet! Něco se tam stalo, zavolám seržanta! (*Bouchnutí dveří, zvuk rozlžďajícího se auta*)

KAVÁRNÍK (*křičí za sebe do kuchyně, kterou se sem vrátil*): Jen klid... jen klid, prosím vás, všechno vyřídím, milostivá paní. (*K Emigrantovi*) Vstaňte, člověče! Ať už jste venkul

EMIGRANT: Peříčko... Hledám peříčko...

KAVÁRNÍK (*ukáže, že Emigrant to asi nemá v hlavě v pořádku*): Moment! (*Udělá několik kroků k východu a křičí ven*) Policie, policie...!

EMIGRANT: Peříčko, vždyť tu někde musí být... moje peříčko...

PÁN S NOVINAMI: To je doba! Ale já si budu hned zítra stěžovat na prefectuře. Odkdy pobíhají šílenci po ulicích a kavárnách?

EMIGRANT: Kam se mi podělo, kam?... Peříčko...

KAVÁRNÍK: Taková ostuda! Taková ostuda! (*K Číšníkovi*): Na hodinu jste propuštěn, slyšíte? Na hodinu!

ČÍŠNÍK (*prosebně*): Pane šéf...

EMIGRANT: Tady někde bylo, tady někde bylo.

KAVÁRNÍK (*k Číšníkovi*): Tak ho ksakru popadněte!

ČÍŠNÍK: Ano, prosím! (*Skloní se k Emigrantovi*): Jděte pryč, než vás seberou.

POLICISTA: Dobrý večer, co se zde děje?

KAVÁRNÍK: To je doba. Hledte, nějaký blázen sem vnikl, asi nějaký blázen.

POLICISTA (*k Emigrantovi*): Vstaňte!

EMIGRANT (*klečí a s usazenými očima se dívá na Policistu*): Nemám... počkejte jen chvíličku... počkejte, já to peříčko ještě nemám.

POLICISTA (*Emigranta rázně zdvihne*): Ukažte mi papíry!

EMIGRANT (*mechanicky sáhne do kapsy a vytáhne papíry*)

POLICISTA (*si je prohlíží*): Valta Karel... emigrant... Kolik máte u sebe peněz?

EMIGRANT (*jen mlčky obrátí podšívky prázdných kapes*)

POLICISTA: Hm... A co máte ještě u sebe?

EMIGRANT (*zavrtí jen hlavou*)

POLICISTA: Copak vám už nic nezbylo?

EMIGRANT: To jo... to zbylo.

POLICISTA: Tak ukažte, ukažte!

EMIGRANT: To peříčko, jenomže já ho nenašel...

POLICISTA (*udiveně*): Co? Jaké peříčko?

EMIGRANT: Takové obyčejné, malé, vite? Bílé...

POLICISTA: Co je to za nesmysl?! Blázníte?

EMIGRANT (*křičí*): To není nesmysl, to není nesmysl. To bylo peříčko z polštáře, na kterém jsem spal doma, z mého polštáře, co bylo v něm peří z našich husí, maminka to peří v zimě drala, v kuchyni, voněl tam sirup a brambory, a tohle peříčko mně zbylo. Ježíši, a já ho teď ztratil... Kriste Pane, já už teď nemám nic, dočista nic. Kriste pane, já ztratil domov. (*Padne na židli a pláče*)

POLICISTA (*se po malé pauze vzpomíná. Všichni se na sebe dívají*): Tak jdeme na stanici. Pojďte! (*Vezme Emigranta pod paži a řekne Kavárníkovi*) ještě vaše jméno, prosím.

KAVÁRNÍK: Pane — mám k vám velkou prosbu. (*Důvěrně*) Mohl byste pomlčet o mém jménu? Chápejte, aby se té nepřístojnosti nechytily noviny a konkurence, hosté, račte rozumět...

POLICISTA: Udělám, co budu moci.

KAVÁRNÍK: Díky. (*Dá znamení Číšníkovi*)

ČÍŠNÍK (*přináší na podnose whisky, Kavárník a policista se napijí, Policista salutuje a odchází s Emigrantem*)

EMIGRANT (*klopýtá před Policistou*): Peříčko...

KAVÁRNÍK (*se klaní, otírá si zátylek, pak se otočí k dámám*): Boy, každé dámě dvojitou kávu se šlehačkou. Na můj účet. Příjemnou zábavu. Hudba!

Tma

ČTYŘI BRATŘI / Píseň z televizního pořadu Písničky na zítřka
Hudba: Alexej Fried / Text: J. R. Pick

Swing A^b b^bmi7 $Eb7$ A^b Tap, tap, tau, $Db6$

[1. hl.] První jmenuje se Petr, ač dřív
za Dynamo hrál no-sí nyní černý

A^b Tap, tap, tau. B^b7 E^b7 $E7$

sveť hmi7 $E7$ zdá se, že je in-te-lek-tu-ál
[1. 3. 4. hl.] Tap, tap, tau. $D6$

[2. hl.] Druhý jmenuje se Pavel, neví, kdo je Moli-
-ère, nosí ale černé brýle, Tap, tap, tau

$H7$ $E7$ $F7$ hmi7 $E7$ $A7$ *[3. 4. hl. tačej]*
dívkám tvrdí, že je re-zu-zer, la, la, la. *[1. 2. hl.]* Jinak,

D $H7$ A
jinak ovšem ti dva bratři, jsou prý, jsou prý chlapi jak se patří, kde kdo je tu

$F\#7$ hmi7 $E7$ A $F7$ B^b $cmi7$ $F7$ Tap, *[3. hl.]*
u nás, kde kdo je tu zná. Třetí jmenuje se Láďa,

Tap, tau. E^b6 B^b Tap, tap, tau. E^b7
u-mí strašně sprostě klít, paní

B^b Tap, tap, tau. $C7$ $F7$ $F\#7$
Moudrá od nás z domu cis mi7 $F\#7$ tvrdí o něm, že prý začal pít
[4. hl.] Tap, tap, tau. $E6$

H Tap, tap, tau. $E7$ H Tap, tap, tau.
Čtvrtý jmenuje se Honza, lepší se než druzí
zdá chodí však do Se-ma-fo-ru

C#7 F#7 G7 cismi7 F#7 H7 [Unis. 4 hl.] let do konce!

proč velmi špatnou pověst má, má, má, má. Jinak, jinak však ti

čtyři bratři jsou prý, jsou prý chlapečci jak se patří i když nejsou ta-cí, ja-cí mají být.

ZPĚV C dmi7 G7 C F

Zpívají si pořád didl didl di-dl dou, přesto však ty bra-

ORCH. C F

- try pořád ně-kam zvou. Neb ti čtyři bra - tři

C D7 G7 Ab7 dmi7 G7

každý za tři dě-la-jí, ta-ko-vé-hle čtyři bratry hned tak někde ne-ma-jí. Hop!

C7 F F

To jsou, to jsou bratři, jak se patří jeden, dva, tři, čtyři, jeden každý

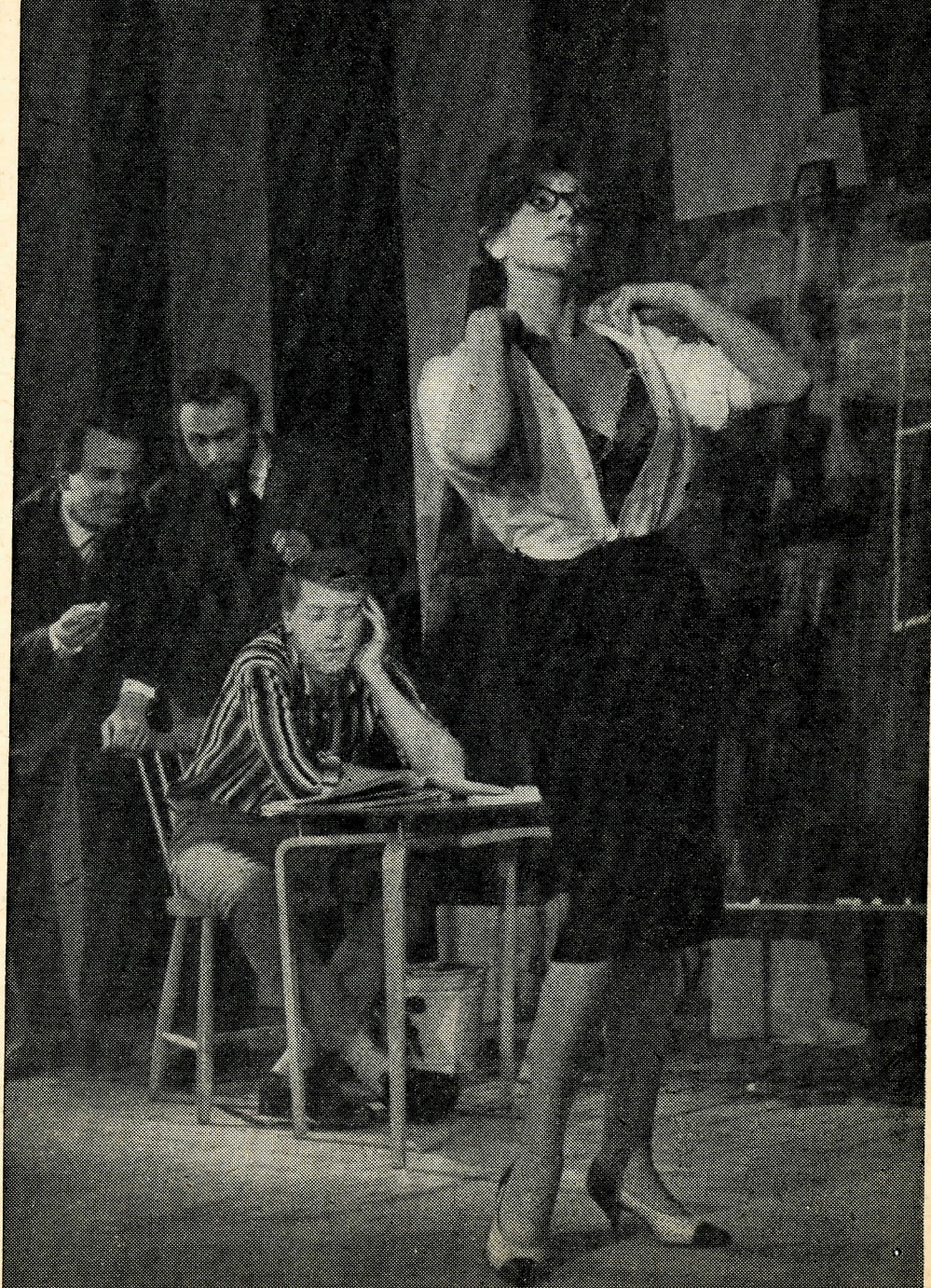
D7 C A7 dmi7 H7

dělá za tři, to jsou bratři jak se patří, je-den kaž-dý dělá za tři

emi7 ami7 dmi7 G9 C6

vy-da-jí ti čtyři bratři vlastně za tu-cet vy-da-jí.

KDO TO UDĚLAL?

aneb První čtená zkouška s dramaturgickou poradou nad texty sestavenými autorským kolektivem sestávajícím z individualit

NAPSALI JOSEF KOENIGSMARK A IVAN REHÁK
S POUŽITÍM KLASIKŮ
(JIŘÍHO SUCHÉHO A IVANA VYSKOČILA)
A ZAČÍNÁJÍCÍCH KLASIKŮ
(ZDEŇKA ČERNÉHO, JOSEFA GRUSSE, JANA VOTRUBY AJ.)

PÍSNĚ SLOŽIL FRANTIŠEK VITÁSEK
SCÉNA NEPŘEDSTAVUJE NIC
NAVRHL KOLEKTIV VÝTVARNÍKŮ

OSOBY: REŽISÉR / PROFESOR VŮBEC / ZLÝ CHLAPEČEK
ŘEDITEL / PRAKTICKÁ DÍVKA / MONDĚNNÍ MATKA
ON A ONA V MNOHA OBMĚNÁCH / BUMBLÍČEK
A TI DRUZÍ

První část

Tma. Školní zvonek. Ve štychu:

ZLÝ CHLAPEČEK:

Jsem zlý chlapeček.
Všichni to o mně říkají.
Ledvinkovi Kájovi jsem natrhl sako,
protože jsem mu ho záviděl.
Rohlenovi Ludvíkovi jsem zbořil
sněhuláka, protože já tak pěkného
sněhuláka nedokážu postavit.
Novákovi Břeňkovi jsem pliv na kliku
u domu, protože píská líp než já.
Kaderábkovi Josefovi jsem zlomil
nožičky u plnicího pera značky Pionýr,
protože píše lepší sloháký než já.
Poštolkovi Lubomíru jsem převrhl
kalamář na kalhoty, neboť dokáže
udělat dvakrát tolik podporů ležmo
za rukama než já.
Naši mě vzali na poradnu, co prý jako
má ze mne být.
Já to vím dávno.
Bez nich.
A bez poradny.
Jsem zlý chlapeček.
Až dorostu, budu kritikem!

Plné světlo. Školní tabule. Zlý Chlapeček na ni napíše: PROTI PÁSKŮM BOJUJEME KŠANDAMI. Z portálu sledují jeho počínání ostatní. Z hlediště přichází Profesor a volá:

PROFESOR: Kdo to udělal? Kdo to udělal?
Kdo to udělal?

Všichni mlčí.

DONAŠEČKA (*servilně*): Prosím, pane profesore, Zlý Chlapeček!

PROFESOR (*pohládí ji*): Jsi charakter! (*K Z. Ch.*) Zlý Chlapečku, napíšeš trest: Nemám psát po tabuli rošťárny, ale mám se učit. — A doma to dáš stokrát podepsat! (*Všichni utečou, Profesor k sobě zavolá Donašečku*) Pojdte sem, Vonášková, dám vám dobrou radu. Nikdy na nikoho nežalujte! Vystavujete se nebezpečí, že vás budou spolužáci považovat za donašečku! (*Důvěrně*) Stačí přece anonymní dopis, ne...

Tma. — Štych, vystoupí Zpěvák.

1

ZPĚVÁK:

Když tě něco na jazyku svrbí
Našepťuj to jen do staré vrby
Třeba to, že král má oslí uši
Šeptat jinam než do vrby se nesluší
Možná, že tě vidí oko sovy
Sova řečí loví, všechno poví
A když něco sbíráš jako straka
Dej pozor, ať nepřiláká vlkodlaka
Všude číhá zrada
Pozor i na hada
Třeba i v tom iehněti
Jsou duchové zakletí — hahaha
Jako jedna ukecaná teta
Věřila, že bude konec světa
Upsala se peklu a čert nepoví
Že tam chudák teta hladoví — hihhi
Že tam chudák teta hladoví.

Plné světlo. Vejde Muž a uhodí do gongu. Z levé strany vyjde Režisér.

REŽISÉR: Vidíte? Gong! To je, co? Vejde muž a uhodí do gongu. To je můj režijní nápad! J. Artur Rank k tomu potřebuje polonahého domorodce. A což teprve tvůrcové Momentů z XIII. MFF! Já ne! Normálně! Civilka. Vejde muž a uhodí do gongu. Tak já bojuji ve svých inscenacích proti schematismu.

HEREČKA (*objeví se v portálu a začne nadšeně tleskat*)

REŽISÉR (*s uspokojením*): Hledme, vždycky jsem si o ní myslel, že je hloupá — a vidíte, mýlil jsem se. Poznala, že jsem geniální! — Smaž tu pitomost! (*Herečka smaže tabuli, Rež. zatleská*) Dramaturgická porada! (*Všichni přijdou*) Musíme se držet generální linie! Neuhybat od daného tématu! Ani doleva (*vyjde dáma v secesních plavkách*), ani doprava! (*Vyjde dívka v bikině*)

HEREC: Té ty plavky padnou!
REŽISÉR (*teskně*): Nojo, ale kdy...

HEREC: Prosím vás, režisére, trochu vážně! Je tu mládež! A taky jsme kabaret, ne?

REŽISÉR: A vy jste tu jako co?

HEREC: To snad není momentálně důležité. — Máme přece mluvit o mládeži?!
A prosím — vážně!
(*Tiživá atmosféra. Přijde Zlý Chlapeček a napíše na tabuli J. Á. KOMENSKÝ*)

REŽISÉR: Proč to tam píšete?

ZLÝ CHL.: A už jste někdy viděl hovořit o problémech mládeže a nevzpomenout při tom našeho draheho Jana Ámose Komenského? To by bylo asi jako udělat kabaret a neřici v něm, že Adenauer je vůl!

REŽISÉR: Netahejte sem satiru!

ZLÝ CHL.: Copak mluvím o komunálu?
(*Odejde*)

REŽISÉR: Tak dost a jedeme! (*Vydává pokyny*) Tak tuhle jak je piáno, je jako židle, jak je tady ta židle, tak to je klavír, tady jak není nic, stojí jako židle — na tu si sedne Šolcová — semhle hodíme pětku, tuhle oranž dvacítku, tuhle šestnáctku, zhasněte to, ne, všechno ne, jenom tu oranž, tak — jo, sem devítku, a teď by byla dobrá dvanáctka — (*Kulíšák mu přinese pivo*) Dobrý — Semeřád — zleva! (*Odejde vpravo*)

ON: U babičky v Hodoníně!

ONA: U tety v Rokycanech!

ON: Ne. U strýce v Domažlicích!

ONA: Nebo u tchyně v Ružomberku?

ON: Tak u koho teď vlastně to dítě máme??

Tma.

BABIČKA (*k maketě dítěte*): Pepíčku, rychle se ještě pomodli, já ti zatím vyžehlím pionýrský šátek!

Tma.

PÁN: Paní, ten váš kluk po mně hodil kamenem!

BABIČKA: A trefil vás?

PÁN: Ne.

BABIČKA: Tak to nebyl můj kluk.

Tma.

PANÍ (*vede dítěte*): Uličníku, jak si to dovoluješ donést dvojku z mravů! Počkej, až tatínek vystřízliví, ten ti dá!

RECITÁTOR (*příp. sborová recitace*):

Slyš rozhodnutí tribunálu:

Že jsi se vloupal do penálu

A odcizil tam tužku s perem

Trest zastřelení revolverem

Na školním záchodě tě čeká!

Zločinec plaše kolem tůká

A vidí samé spolužáky

Oděné v černé taláry
Nešťastně k zemi klopí zraky
A vtom už zazní fanfáry
Tu školník v šarlatové tóze
Vchází a všechno povstává
A školník v patetické póze
Volá: Začíná poprava!

A pak jde průvod chodbou šedou
A dav si šeptá: Už ho vedou
Zločince, který cestou pláče
V špinavém tričku, v podkolenkách
Tak jak ho líčí zatykače
Jež dosud visí na nástěnkách

A to už čelo průvodu
Došlo pomalým husím krokem
Ku chlapeckému záchodu

Zločinec s vytřeštěným okem
Se tiskne všecek zoufalý
Na černou asfaltovou stěnu
Kdyby tak děti měl a ženu
Jistě by pro něj plakaly

Rána! A z hlavně revolveru
vyletí přímo proti němu
Střela — navlas podobná peru
Dnes dopoledne kradenému

A těsně před ním ona střela
Se rozpacitě zastaví
Tak jako by se rozmýšlela
Do břicha nebo do hlavy?

Kdy bodne — těžko říct
Snad do roka Snad do dne
Možná že za měsíc
Však zaručeně bodne!
Přibodne ho k té černé stěně.
A svět se nepřestane točit
A spolužáci denodenně
Budou tam na něj chodit močit

To byl sen žáka
Janury Antonína
V noci poté
Co odcizil tužku a pero
Z brašny spolužáka

Tma. Náhle plně světlo, sbor zpívá a tančí twist.

2

SBOR:

Zmítá hází tělem náš děda
Vypil celou láhev Praděda
Protože má auto Poběda
Křepčí tančí rádí ó běda

Na piáno brnká hraje twist twist
 Tančí strejček bába i teta
 I ten hloupý Honza Popleta
 Je to věru divná osvěta
 Šije s námi hudba prokletá
 Hraje basa u primasa twist twist
 [Big Ben ach to je báje
 Zvoní u brány ráje
 Zelená se u háje
 Slunce svítí a taje
 Každý s námi hraje zpívá twist twist:]
Doprostřed tance vbíhá Profesor s otevřeným notesem.

PROFESOR: Tohle že je kultura?

ŽÁKYNĚ: Ne — fysminutka!

ZLÝ CHL.: Neboli twistminutka!

PROFESOR: Jak to, že se mnou mluvíte s rukama v kapsách?

ZLÝ CHL.: Jděte se vycpat!

PROFESOR: Cože?? Já — já — já to řeknu ředitelovi. Představte si, pane řediteli, že já jsem tady napomínal žáka Kučera a on mi řekl, abych se šel vycpat!

ŘEDITEL: Kučero, co to slyším? A vyndejte ty ruce z kapes!

ZLÝ CHL.: Jděte se vycpat!

ŘEDITEL: No tohle — já — já — ale já se nebudu rozčilovat. Hned to zatelefonoju vašemu otcí! (*Hledá v notesu*) J-j-k-k-k- Kubánek — Kubelik — Kučera... (*zvážní*) Váš otec — je — — (*zaklapne významně notes a odchází*)

PROFESOR: Ale pane řediteli, pane řediteli, kam jdete?

ŘEDITEL: Já nevím, pane kolego, jak vy — ale já se jdu dát vycpat...

Tma. Ve štychu zůstane jen Profesor a Režisér.

PROFESOR: Tak vidíte:

REŽISÉR: Vidím. Jsou to prostě pedagogické problémy.

PROFESOR: Ano — a co tyto problémy zabírají nám pedagogům času a jak nás odvádějí od našeho stěžejního úkolu — to jest nalévat do hlav studentů vědomosti. Ale mezi námi řečeno — už to nebude tak složité. Pracuji na epochálním vynálezu! Ideální mladý člověk, bez chyb, bez problémů, beze všeho!

3

Dostal jsem příkaz vyrobiti
 Z umělé hmoty člověka
 Který by snesl déšť a bítí
 Nebřečel, když mu nasekám

Bez prádla by žil a bez šatů
 Zásadně tedy bez peněz
 Nechtěl by vilu ani chatu
 Poslušný by byl jako pes

Ten problém vzal jsem si do bytu
 A začal srdcem z bakelitu
 A z nahnědlého fibru kosti
 Z duralu nervy proti zlosti

Žádný šroub svědomí a matku
 Z hliníku postřeh nedostatků
 Ostatní údy z pertinaxu
 Krev — tekutinu z minimaxu

Ať křičí, ale jenom fráze
 Které mu dáme. A puntík!
 Tak výše dostane se snáze
 Automatický studentík!

REŽISÉR: Tak to by potom vypadalo asi takhle — já jsem si (*hrabe na stole*) — tuhle jsem si to — jaksi — zdramatizoval — kdo se k tomu vyjádřil — vyjádřil — ne — Vyskočil (*zasedne a čte, nakresliv na tabuli okno. Čtený průvodní text postavy hrají jako němohru*) Něco cvrnklo na okenní sklo. Masák vstal od stolu a otevřel okno. No tak, Masáku, vstaňte!

MASÁK: Je tam někdo?

REŽISÉR: Venku byla tma.

ŘEDITEL: Psst, tady Honeček!

MASÁK: Dobrý večer, pane řediteli.

ŘEDITEL: Masáku, jste sám? Pojdte sem dolů!

MASÁK: Nemohu, pane řediteli, já se učím.

ŘEDITEL: Tak já půjdu k vám. Ale jak, Masáku?

MASÁK: Oknem, pane řediteli.

REŽISÉR: Bylo slyšet hekání, škrábání po okapové rouře a funění.

ŘEDITEL: Masáku, prosím vás, podejte mi ruku!

MASÁK: Prosím, pane řediteli. (*Vytáhne ředitele na scénu, na něm visí prof. Hlavatá a Pěňča*)

ŘEDITEL: Nevyrušili jsme vás, Masáku?

MASÁK: Vyrušili, pane řediteli.

ŘEDITEL: Šli jsme kolem, vaše okno svítilo, tak jsme si řekli, tak jsme se stávil, tak jsme se —

MASÁK: Na kus řeči, pane řediteli.

ŘEDITEL: Správně, Masáku, na kus řeči tak jsme se.

MASÁK: Posadte se, prosím.

ŘEDITEL: Ne, ne, Masáku, my jen tak.
Jste skutečně sám?

MASÁK: Sám, pane řediteli.

HLAVATÁ: A páni rodiče?

MASÁK: Už spí, paní profesorko.

ŘEDITEL: Masáku, chtěli bychom si s vámi přátelsky pohovořit.

MASÁK: Ano, pane řediteli, přátelsky.
A proč má pan profesor Pěnča za košili cihlu?

ŘEDITEL: Pěnčo, Pěnčo!

REŽISÉR: Zasykl ředitel, vzal Pěnčovi cihlu a vyhodil ji z okna. Ozval se výkřik a pád.

ŘEDITEL: Safra, to byl kolega Stáž. Bolela ho hlava, tak zůstal na zdravém vzduchu.

MASÁK: Je ještě někdo ze sboru na zdravém vzduchu?

REŽISÉR: Zeptal se Masák a vzal dlažební kostku, kterou se profesorka Hlavatá snažila ukrýt za záda. Návštěvníci zarytí mlčeli. Masák mrštíł dlaždicí z okna. Ozvalo se záupnění, praskot větví a pád z výšky.

MASÁK: Kdo to byl?

ŘEDITEL: Profesor Verka, Masáku.

REŽISÉR: Ředitel sklonil hlavu. Také ostatní sklonili hlavu. Bylo pietní ticho.

MASÁK: Mám hodit ještě?

ŘEDITEL: Raději ne, Masáku. Učíte se, Masáku?

MASÁK: Učím se, pane řediteli.

PĚNČA: Učí se! Učí se teorii množin, o významu genitivu u Vergilla, o subkonjunktivu ve staré franštině, tohle, tohle a tohle! Vy se učíte látku dopředu, tohle máte až v oktávě!

MASÁK: Učím se pro život a ne pro školu!

PĚNČA: Žvásty, žvásty, pitomé žvásty! Fráze! Ve škole se máš učit to, co ti ukládají tví profesoři, a ne tohle!

REŽISÉR: Profesor Pěnča se sápal na Masáka.

ŘEDITEL: Pěnčo!

REŽISÉR: Křikl ředitel a s pomocí profesorky Hlavaté povalil profesora Pěnču k zemi; přidržuje jej jednou nohou u země, pokračoval.

ŘEDITEL: Promiňte, Masáku, kolega Pěnča je poněkud přepracován. Nelze se však diviti, Masáku. Víte, proč se nelze diviti?

MASÁK: Nevím, pane řediteli.

HLAVATÁ: Neví!

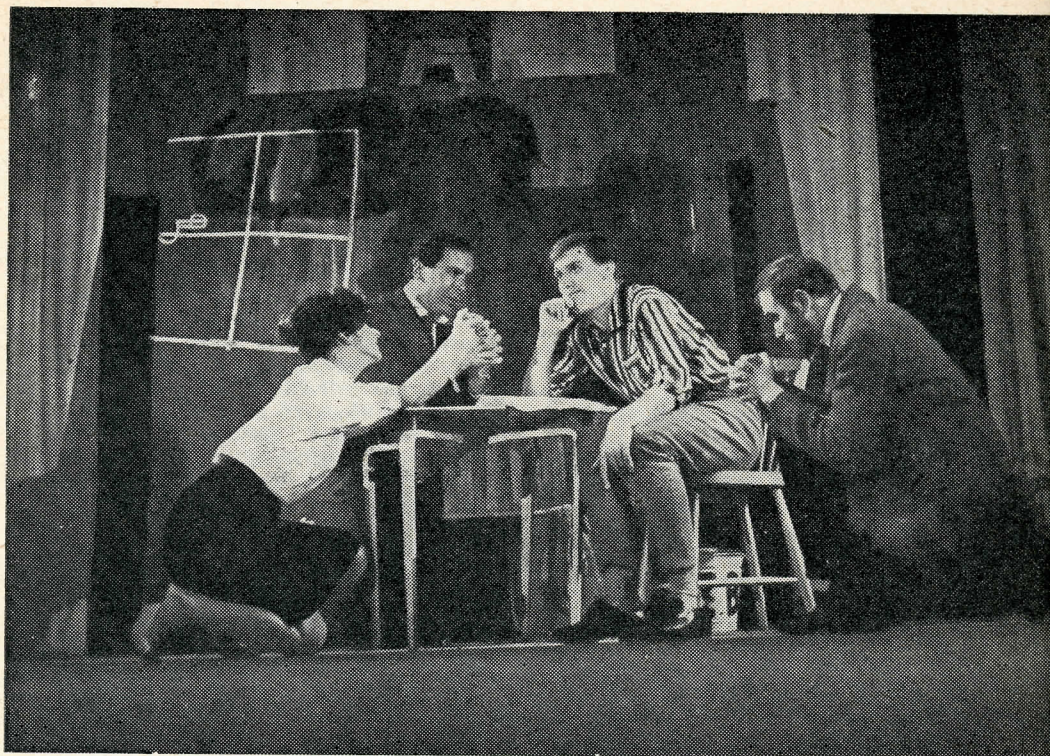
ŘEDITEL: Takhle, Masáku: Žáci se mají ve škole slušně chovat a mají se pilně učit, to ano. Slušně, ale ne tak jako vy, vaše třída a celá škola! Tak ne! Nechováte se lidsky! Nevyrušujete, nechodíte pozdě, neulejváte se z vyučování, nešvindlujete, nic, docela nic! Pedagogové jsou vašim chováním znemožněni. Učíte se. Ale tak, že v látce předbíháte své vyučující. To, co jste měli probírat celý rok, jste svévolně zvládli za měsíc! A teď zálučně zaskakujete své pedagogy tím, že studujete speciální monografie, které jsou určeny pro vysokoškolské, ano, vysokoškolské pedagogy, a ne pro vás, ničemové! Pokořujete své učitele při vyučování jako zvířata! Zbylí kolegové se zamykají ve sborovně a stále jich ubývá. Jak by ne! Vždyť i ten největší tupec z vás je daleko převyšuje. Jde jen a jen o vaše dobro, děti. Je zhoubné se stále učit. Vidte, Masáku, že je to smluvené, že je to vzpoura, že ano?

MASÁK: Je, pane řediteli.

ŘEDITEL: Tušil jsem to. Právě proto za vámi přicházíme u vědomí břímě odpovědnosti, které spočívá na našich bedrech. Ne, jste mladí, vy z toho ještě nemůžete mít rozum. Ale je to otázka mravní, Masáku. Vždyť skon profesora Kájíka padá na vaši hlavu i s vdovou a sirotami. Na vaši hlavu padá i spuštění se profesorky Nevítalové, na vaši hlavu padá i to, že marně honíme kolegu Čížka po okolních hvozdech. Masáku, co na to řeknete, nu?

MASÁK: Nic, pane řediteli.

ŘEDITEL: Ano. Právě proto přicházíme, Masáku, právě k vám. Byl jste vždy zákem podprůměrným, ale hodným. Jen z milosti profesorů jste prolezl až do septimy. A vy nám teď uděláte tohle. Masáku, Masáku. Uvědomte si, že tím škodíte jen sám sobě. Masáku, to nemůžete ani vy, ani ostatní vydržet dlouho. Není myslitelné udržovat tenhle protipřirozený stav. Kde jsou ideály renesance? Masáku, no kde? My nemůžeme prohrát. Jsme zakotvení v tradici. Třebas padneme, po nás přijdou duzi. Vysokoškolská. A ti vás roznesou. Nikdo, opakuj, Masáku, nikdo u maturit neprojde! Nuže, Masáku, na vás jest, abyste svým činem navrátil věcem přirozený řád. Rozumíte, Masáku?

Zdramatizovaná Vyskočilova povídka o žáku Masákovi z Koenigsmarkova a Rehákova kabaretu Kdo to udělal?

MASÁK: Ano, pane řediteli, nerozumím.

ŘEDITEL: Vy, Masáku, uděláte něco, co přítomného pedagoga oprávněně rozčílí. Tak. Pedagog se uplatní jako pedagog. Tím se vrátí moc do rukou povolaných a celý ten nesmysl se zhroutí. Tak co?

MASÁK (*vtří hlavou*)

PĚNČA: Masáku, člověče, nedělej fóry!

REŽISÉR: Začal profesor Pěnča familiérně. Masák se sklonil nad knihou. Návtěvníci na sebe rozpačitě pohlédli. Ředitel kývl hlavou. Nato si profesorka Hlavatá upravila blůzu a houpavým krokem se vinula k učicímu se Masákovi. Laškovně mu přejela prsty pod bradou a začala šišlavě.

HLAVATÁ: Mašáčku, ňu, ňu, ňu. Šnad byš netlučoval, hošičku.

REŽISÉR: Pocuchávala mu vlasy. Na rozevřenou knihu padaly lupy.

HLAVATÁ: Paní plofešolta tě má štlašně láda. Toutnu!

REŽISÉR: Profesorka poodstoupila do prostřed pokoje. Ředitel s profesorem Pěnčou začali tlumeně hvízdát Cikánského barona. Profesorka Hlavatá, vlní se, začala si svlékat blůzu.

ŘEDITEL (*šeptá*): Hele, Masáku, dívejte se!

REŽISÉR: Masák netečně pozoroval vzrůstající námahu profesorky Hlavaté, které se zadrhl zip u sukně. Potom znovu sklonil hlavu ke knize. Po chvíli hvízdání umlklo. Ředitel šeptl.

ŘEDITEL: Nic.

HLAVATÁ (*pláče*): Takhle mě ponížiti!

Ani se nepodíval, sprosták!
 REŽISÉR: Vzniklo tíživé ticho.
 ŘEDITEL (zlehýnka): Masáku, kdybyste to udělal, byl byste ctěn a vážen.
 REŽISÉR: Masák nic.
 ŘEDITEL: Hm, Masáku nové logaritmické pravítko, to by bodlo, co?
 REŽISÉR: Masák nic.
 ŘEDITEL: Globus.
 REŽISÉR: Masák nic.
 ŘEDITEL: Dobře. Vycpaného kamzíka a sbírku nerostů.
 HLAVATÁ: A Machův vlnostroj!
 REŽISÉR: Masák nic. Řediteli se podivně zamžil zrak a začal se třást.
 ŘEDITEL: Školní promítačku s filmy!
 HLAVATÁ: Pianino!
 PĚNČA: Zeissův dalekohled! Fotoaparát! Gramofon s deskami!
 ŘEDITEL: Magnetofon! Hodinky! Buzolul!
 HLAVATÁ: Skládací kajak! Dvousedadlový!
 PĚNČA: Flobertku s náboji.
 ŘEDITEL: Motocykl!
 REŽISÉR: Návštěvníkům došel dech. Cívali vyčerpaně na Masáka. Ředitel zaúpěl.
 ŘEDITEL: Masáku!
 MASÁK: Hm. Tak to všechno sepište dvojmo.
 ŘEDITEL: Co všechno, Masáku?
 MASÁK: Všechno, co jste říkali. A ještě připište, že dostanu hned potom vysvědčení dospělosti s výborným prospěchem a že mi zaplatíte dva měsíce u moře. Tak. To všechno dostanu do deseti dnů. Potom jsem ochoten to — jak říkal pan ředitel.
 REŽISÉR: Návštěvníci to měli sepsané a podepsané.
 ŘEDITEL: Masáku, to je nemravné vyděračství.
 MASÁK: Ano, pane řediteli, je.
 ŘEDITEL: Masáku, my se kvůli vám zruinujeme.
 MASÁK: Vím, pane řediteli. Ale vždyť nemusíte.
 ŘEDITEL: Nic vám neříká svědomí, Masáku?
 MASÁK: Nic, pane řediteli.
 PĚNČA: Masáku, slev!
 MASÁK: Nejsem handlíř, pane profesore. Musím se učit, na shledanou.
 REŽISÉR: Návštěvníci neodporovali. Jeden po druhém lezli na okno a padali do

tmy. Masák po posledním žuchnutí zavřel okno a zasedl k přerušené práci. (Tma, jen štych na režiséra) Za devět dní dostal Masák slíbené náležitosti. Desátý den přišel pozdě na první hodinu, choval se drze a neměl domácí úlohu z matematiky. Profesor Kunet se právem rozzlobil. To bylo znamení pro školníka. Začal vyzvánět na všechny zvonky. Mezi vzbouření zavládla panika. Stávka se hroutila. Příští den kapitulovali poslední zatvrzelci. Vítězství bylo náležitě oslaveno. Pravda, bylo nákladné, ale vrátilo životu přirozený řád. Od té chvíle mohly být svolávány klasifikační porady o prospěchu i neprospěchu žactva. A kterýkoli pedagog mohl opět sebevědomě a s klidným svědomím vstoupit do kterékoli třídy, aby žáky důrazně upozornil na to, že takhle to dál nepůjde a že se učí pro život a ne pro školu.

Tma.

RECITÁTORKA:

Ne říká hlavou
 Srdce však velí říci Ano
 Přítaká tomu co miluje
 Ne říká učiteli
 Stojí na stupínku
 Je zkoušen
 A dostal už všechny příklady
 Náhle se začne bláznivě smát
 A všechno smaže do poslední tečky
 Čísla i slova
 Data i jména
 Věty i léčky
 A přes pohružky učitele
 Křídami všemožných barev
 Na černou tabuli neštěstí
 Tvář štěstí nakreslí

U portálu:

PRAKTICKÁ DÍVKA: Češtinář v nás chtěl vždycky vypěstovat smysl pro poezii. Ptal se mne, co bych dělala, kdybych měla křídla. Právila jsem, že bych litala.
 PROFESOR (se objeví naproti): Kam?
 DÍVKA: Do školy, domů...
 PROFESOR: A do cizích krajů letět, to byste nechtěla? Snést se v překrásné zahradě a dýchat vůni cizokrajných květů?
 DÍVKA: Taky někdy.
 PROFESOR: A letět až ke hvězdám a perutí se dotknout samotné luny? To ne?
 DÍVKA: Já nevím. Snad ano.
 PROFESOR: Co byste dělala, kdybyste byla labutí?

DÍVKA: Snažila bych se dělat to, co ostatní labutě.

PROFESOR: Nemáte ani špetku smyslu pro poezii. Zkuste mně dát nějakou otázku!

DÍVKA: Co budete dělat, až vás dají do penze?

Tma. — U portálu:

DÍVKA: Každý člověk bývá občas trochu líný, i já. Často jsem si přála, abych byla natahovací a ztratili ode mne klíček. Ve škole mi říkali, že jsem chytrá, ale ne pilná. Stála jsem při této výtce se sklopenou hlavou a v mé sklopené hlavě vířila trestuhodná myšlenka: Chytrá, ale ne pilná je nakonec lepší než pilná, ale ne chytrá. Jednou se mne profesor zeptal:

PROFESOR: Proč zanedbáváte své povinnosti?

DÍVKA: Nevěděla jsem, co odpovědět. Zanedbávala jsem své povinnosti zcela bezděčně a vůbec jsem nevěděla proč. Profesor opakoval svou otázku znovu.

PROFESOR: Proč zanedbáváte své povinnosti, se vás táží.

DÍVKA: Chtěla jsem říci, že z nedbalosti. Ale pojednou mi to připadalo nesmírně hloupé. A tak jsem tedy mlčela.

PROFESOR: Tak vy nevíte, proč zanedbáváte své povinnosti. Tak já vám to řeknu: z nedbalosti!

Tma. — Světlo na tabuli. Zlý Chlapecěk na ni napíše PERLI, opraví na PERLY, pak se zamyslí, opraví na PERLIČKY. Kolem tabule chodí perlomluvci.

PRVNÍ: Přál bych si být zvěrolékařem, jelikož jsem od malička byl vychováván mezi dobyt看em.

DRUHÝ: Karel IV. dosáhl obratnou politikou toho, že měl dva syny.

TŘETÍ: Býk jest divoký vůl.

ČTVRTÝ: Mistra Jana Husa navrhl na kacíře.

PÁTÝ: Bedřich Smetana se narodil v mužném věku v Litomyšli.

ŠESTÝ: Pergamen je, když se vydělá osel.

PRVNÍ: Tělo vydrží jen, pokud se nerozpadne.

Tma. Štych na Zpěvačku.

4

ZPĚVAČKA:

Porad mi nějakou vodu
Nějakou borovou vodu

Nebo jiné oční kapky
Aby můj pohled byl sladký
Aby mě každý měl rád

S ošklivou tváří se vzdychá
Láska že k ní nepospíchá
Není to čistě mou vinou
Štěstí že má cestu jinou
Když jde kolem častokrát

Smůla je věčná
Jen v tom, že jsem všední
Blbý obyčejný typ
Prokletí lidé
Lidé nepohlední
Těm hezkým život jde líp

Proto chci nějakou vodu
Nějakou borovou vodu
Nebo jiné oční kapky
Na tváři úsměv mít sladký
Aby mě každý měl rád

Po dohře odchází, pláče, srazí se s ní Režisér.

REŽISÉR: Co je vám? Proč brečíte?

DÍVKA: Protože pořekadla lžou! Lidové mudrosloví je k ničemu! Mlčeti zlato! Zkuste o tom přesvědčit maturitní komisi!

REŽISÉR: Nojo — maturity! Že mně to nenapadlo! Plné ulice mladých lidí ve svazackých košilích.

Hudební předěl. — U tabule Profesor, proti němu žáci.

PROFESOR: Fuchsi, když bazén měří 76 metrů na délku, 27 m na šířku a 4,6 m na hloubku, kolik je v něm vody?

FUCHS: Vaše starosti bych chtěl mít!
Bum.

PROFESOR: Tak, vy, Semeráde, se chcete stát odborným pracovníkem v zoologické zahradě. To máte tak rád zvířata?

SEMERÁD: To ne, ale viděl jste, že by byla zoologická zahrada v nějakém malém městě?

Bum.

PROFESOR: A závěrem bych vám, student, chtěl říci, že zažije-li žena v těhotenství nějaký silný zážitek, může to mít vliv na její budoucí dítě.

GROSSMANN: Protestuji, to je pověra!

PROFESOR: Máte snad nějaké protidůkazy?

GROSSMANN: Ano. Dokonce z vlastní

zkušenosti. Má matka byla zaměstnána v gramofonových závodech. Sesypala se na ni celá sada gramofonových desek. A vidíte, zůstalo to u mne bez jakýchkoli následků — následků — následků — následků — následků — — — (do stmívání)
PROFESOR (jde na rampu, podívá se na

hodinky): Je přesně 20.30. Náš čas vypršel. Nechme tedy sporů a věnujme desetiminutovou přestávku radostnému pochodu do našeho krásného, slunného dne! (A aby demonstroval svou odtrženost od života, jak se nám jeví u mnoha intelektuálů, rozevře deštník a odchází) Tma.

Přestávka

Druhá část

PO
Zvonek. Na tabuli směrovky PROUDU
PROTI

Ze dvou stran vyjždějí na lodicích Vasco da Gamma a Vasco da Beta.

BETA: Kam pluješ, Vasco da Gamma?

GAMMA: Kupředu proti proudu! Objevovat nové světy! A co ty, proč tak opatrně, Vasco da Beta?

BETA: Abych nenarazil. Chci dostat holku na vysokou školu!

Hudba začne hrát optimistickou melodii, v jejích pauzách se objevují blackouty.

PANÍ (stane v portálu)

REŽISER: Kde jste byla?

PANÍ: Nejsem jako jiné matky, co nechají dítě na pospas ulici. Byla jsem se synem Pepíčkem v zoologické zahradě. Podívat se na opice. Pojď, Pepíčku! (Suverénně přejde scénu, vedouc za ruku opici)

Hudba. — Potkají se dvě paní.

PRVÁ: Já mám s tím našim klukem takové starosti! Stále si vybírá taková nebezpečná povolání. Nejdrív chtěl být pilotem, pak potápěčem. A teď — chce jít do zemědělství!

DRUHÁ: Neříkejte! Kolik je mu let?

PRVÁ: Čtyři.

Hudba.

REPORTÉR: Mohl byste nám jako předseda osvětové besedy vašeho JZD říct několik slov?

PŘEDSEDA: Prosím.

REPORTÉR: Máte tady na vesnici nějaký orchestr?

PŘEDSEDA: Nemáme.

REPORTÉR: A co ochotnický kroužek?

PŘEDSEDA: Nemáme.

REPORTÉR: Kroužek výtvarníků? Fotokroužek?

PŘEDSEDA: Nemáme.

REPORTÉR: A co kino?

PŘEDSEDA: Nemáme.

REPORTÉR: Tak čím se jako osvětář zabýváte?

PŘEDSEDA (pyšně): Systematickou a cílevědomou přesvědčovací agitací, aby nám mládež neutikala do města.

Hudba. — Na scénu vtrhne BUMBLÍČEK v pohádkovém kostýmu.

REŽISER: Kde jste se tady vzal, Bumblíčku? Pohádky hrajeme dopoledne!

BUMBLÍČEK: Mám hlad. V pohádce jsem už všechno sežral. Bochník chleba, krájáč mléka, prase, krávu, maminku, tatínka, dědečka, babičku, a pořád bych žral.

(Náhle hudba hraje pochod, účinkující nadšeně pochodují přes scénu)

BUMBLÍČEK: Jéje, co to je, kam jdete?

VŠICHNI: Ze školy — na praxi!

PRVNÍ: Do JZD!

DRUHÝ: Do hutí!

TŘETÍ: Do dolů!

ČTVRTÝ: Dobrovolně!

BUMBLÍČEK: Dost. Tak tohle vám nesežeru!

V světelném kruhu stojí Monděnní Matka a je dotazována záblesky reflektorů.

HLAS: Aby se pojednávání problematika nestala problematickou, jeví se nám záhodným doplnit pořad rozhovorem s mladou matkou, tak říkajíc monděnní.

HLAS ZLEVA: Paní Kučerová, mluvili jsme již s vaším synem. Je to velmi chytrý hoch. Mohla byste nám úvodem říct, po

kom má tu svou pozoruhodnou inteligenci?

MATKA: Pochopitelně po manželovi. Já jsem si tu svoji nechala pro sebe.

HLAS ZPRAVA: Jaký je to vlastně pocit mít školou povinné dítě?

MATKA: V podstatě je to pocit nepřetržitého strachu. Deset měsíců se bojíte, aby nepropadlo, a dva měsíce, aby se neutopilo.

HLAS ZLEVA: Bijete někdy své dítě?

MATKA: Pouze v sebeobraně.

HLAS ZPRAVA: Máte nějaké vlastní pedagogické metody, nahrazující bití a Makarenka, které byste mohla našim divákům nezištně předat?

MATKA: Aho. Myslím si, že dítě se nemá učit jenom proto, aby se učilo, nebo dokonce jenom pro dobrou známku. Musí mít pocit, že jeho dobrá práce bude nakonec něčím odměněna. Já jsem to u nás zavedla tak, že jsem svému chlapečkovi za dobré vysvědčení vždycky něco slíbila: V první třídě dostal koloběžku, ve druhé třídku. Později, když vyspěl, si již sám určoval, co chce — a tak v páté třídě dostal kolo, v šesté piónýra, v jedenácté motorku. Teď bude maturovat. Obávám se, že propadne. Patrně má metoda nebyla přece jenom dobrá. Pochybují totiž, že se mi do konce školního roku podaří sehnat těch 38 tisíc na oktavii.

HLAS ZLEVA: A ví již váš chlapec, kam půjde po maturitě?

MATKA: Dlouho se nemohl rozhodnout. Až včera přiběhl celý rozzářený a zvěstoval mi.

(Plně světlo, vejde Zlý Chlapeček)

ZLÝ CHLAPEČEK: Mami — už vím, kam po maturitě! Do Jadranu!

Nástup sboru a píseň.

5

Snad je to nelogické
Když v zemi netropické
Po ránu objeví se opice
Prohlíží popelnice
Vyběhne domovnice
Nadává až se vzbudí ulice

Básník se z flámu vrací
Láme si hlavu prací
Tu vidí v popelnici opici
Nemůže věřit tůze
Podivné ranní múze
Bojí se k nevěře a nejvíce

Láteři domovnice
Až duní popelnice
Básník se nevyzná v té panice
Až náhle dostal nápad
Opici by šel zaspát
Byl totiž unavený velice

Já který z okna hleděl
Abych se víc dověděl
Pozval jsem na snídani opici
Utichla domovnice
Zavřela popelnice
Sedl jsem ke snídani s opicí

Zaímco sbor zpívá a tančí, Režisér namaluje na tabuli barové prostředí. Přistaví dvě barové židle. Na ně posadí se On a Ona.

REŽISÉR: Jemu mohlo být čtyřicet, jí ani ne sedmnáct. Objednal vodku. Když ji vypila, políbil ji ruku. Nejdříve celou, pak každý prst zvlášť.

ON: Ještě jednu?

ONA *(kolísá)*

REŽISÉR: Zakolísala.

ON: Nejste přece už malá. *(Povolá vrchního)*

VRCHNÍ *(dodá dvě vodky)*

REŽISÉR: Vrchní s porozuměním přinesl dvojítou. Zatočila se jí hlava. Usmál se.

ON: Jste docela jiná než ty vaše spolužačky. Měla byste hrát ve filmu. Mám známého režiséra na Barrandově.

REŽISÉR: Zazářila. Ruku, kterou chtěla před chvílí zachránit od dalšího příválu polibků, ponechala v jeho dlaní.

ONA: Ano, nejsem malá. Pane vrchní! *(Hra vrchního)*

REŽISÉR: Další vodku objednala už sama.

ONA *(sklesne Mu na rameno)*

REŽISÉR: Udělalo se jí špatně.

ON *(zvedne jí hlavu, postaví ji, kývne na vrchního, ten přinese kabát. On s ní odchází)*

REŽISÉR: Když si ji odváděl domů, potácela se.

VRCHNÍ *(utírá tabuli, dívá se za nimi)*

REŽISÉR: Vrchní uklidil stůl a znechuceně vzdychl.

◀ Twistová scéna z kabaretu J. Koenigsmarka a I. Reháka Kdo to udělal?

VRCHNÍ: To je dneska mládež!

Tma. Ve štychu se objeví On a Ona.

ONA: Ale pane, já přece nemohu jít sama do vašeho bytu...

ON: Nebojte se, má drahá! Já jdu s vámi!

Tma. Hudební předěl. — U tabule s bar-pultem sedí dva hoši.

PRVNÍ: Za vlak škoda peněz! Dneska se takový student dostane všude zadarmo! Podívej se, to není jako dřív. Takový pan továrník si koupil auto, student stál na silnici, stopoval, ale kdepak. Ten pán nejenže nezastavil, ale ještě tě postříkal blátem a měl z toho srandu. To dnes majitel spartaka má k lidem na silnici zcela jiný poměr. Nový. To nemusíš ani zamávat. Sám zastavi, zeptá se tě, kam chceš, a i když tam zrovna nemá cestu, zajeď si a zaveze tě až na místo. A když jen to! Někdy tě pozve i k sobě do bytu, dá ti večeři, kafe, vyspat se tam můžeš...

DRUHÝ: Neblbli! To se ti někdy stalo?

PRVNÍ: No — mně zrovna ne, ale sestře už mnohokrát!

Tma. Hudební tečka. U pultu dvě dívky.

PRVNÍ: Tak jsme včera udělali u nás obrovský mejdan. Tutová parta. Akorát dva se do ní nehodili.

DRUHÝ: A kdo?

PRVNÍ: Táta s mámou — se nečekaně vrátili.

Tma. Hudební tečka. Do štychu:

RECITÁTOR:

Její srdce plálo pro cizince
Nejprve s ní chodil plavý Dán
Potom měsíc krásný Alfréd z Lince
Pak byl do ní Švycar udělán
Chodila dva týdny s jistým Žánem
S jedním Skotem křestním jménem Džou
Potom krátce se ženatým pánem
Ze země té tam až za vodou, ou
Cizí jméno, romantika láká:
Saloniki, Ňňjork, Rýznřád...
Nyní ale dělá do Nováka
Neboť se chce přece jenom vdát!
Tma. Hudební předěl.

PROFESOR: Armstrong, Presley, Luxemburg... Dneska když ve třídě řeknu „Sofie“, tak si všichni vzpomenou na Sofii Lorenovou, a nikoho ani nenapadne, že jsem myslel hlavní město Bulharska... Nebo takový Matuška — tedy ne

Janko, ale Waldemar... Ty úspěchy! Když zapěje „To všechno odnééé čas“... děvčata i chlapci mají otevřená uši a oči. Představte si, pane režisére, že by na tuto ochotnou půdu hodil nějakou úrodnou myšlenku! Určitě by si ji zapamatovali na celý život, protože ji řekl jejich Matuška a ne jejich profesor dějepisu.

REŽISÉR: A co jako myslíte, že by měl říct rozumného?

PROFESOR: No — třeba že je dobré, alespoň jednou za život udělat něco, co čas neodnese. Aby po člověku něco zbylo, víte. Takového něco by měl Matuška říct svým divákům.

REŽISÉR: Nojo, ale řekl už to někdo tomu Matuškoví?

Tma. Smazat tabuli. Světlo na Zpěvačku.

6

ZPĚVAČKA:

Když jsem byla malinká
Hubená copatá žába
Panenku jsem houpala
Ve škopku ji koupala
Lámala jsem si hlavu tím
Co je to asi ta láska
Když usnula panenka
Umytá ospalá nána
Ze škopku jsem mydlinky
Pouštěla jak bublinky
Lámala jsem si hlavu tím
Co je to asi ta láska
Letí k nebi letí
Kulatá sláva duhová
Nikam však nedoletí
Jako kapka k zemi padá
Dnes mám zase panenku
Živou a copatou žabu
Když s tou mojí malinkou
Hledíme za bublinkou
Zdali ji také zajímá
Co je to asi ta láska

Po zpěvu zhasínáme do úplné tmy. Přes jeviště vedeme štychem Profesora s notesem v ruce.

PROFESOR: Pssst! (Úplná tma. Ze tmy hlasy)

ONA: Máš mě pořád rád?

ON: Ještě víc, než si myslíš.

ONA: Můj milý, já tebe také. Mnohem víc, než když jsme se zamilovali.

ON: Čím déle se známe, tím víc se můžeme milovat. Vždycky jsem o tom snil. Mít opravdového životního partnera, mít s ním společnou skutečnost i sny...

ONA: Úplně si věřit...

ON: Potom stojí za to žít.

Gong.

ON: Tak už přestaň dělat fóry!

ONA: Kdo u tebe dělá fóry?

ON: Tak vo co de? Myslíš, že tě budu dobývat jako Ščipačev?

ONA: Když ale já —

ON: Když ale ty — Marta by do sebe nenechala tak dlouho hučet...

ONA: Já jsme myslela, že mi aspoň napřed řekneš něco hezkýho...

ON: Prosim tě — na to už jsme starý, ne? *Náhle rozsvítíme. Na jedné straně starší pár, na druhé straně mladistvý pár. Přichází Profesor.*

PROFESOR: Kdo co řekl? Ne, ne, neodpovídejte mně! (*Sedne si na rampu*) Já nešpehuju! Mně jde o něco jiného... Jsem přesvědčen, že už definitivně padá domněnka pozemšťanů, že jsou jako milenci sami ve vesmíru. Země není jediná hvězda. Vesmír je jistě obydlen nesčetnými druhy rozumných bytostí. Snad sídlí velice daleko, snad nikdy nenašly a nenajdou cestu k nám. Ale jednou se s nimi setkáme. My — mocnost exaktní vědy a techniky. Nebude to pro nás příliš slavné, až se představíme se svou skvělou technikou a primitivností svých citů. O to mi jde, vážení!

Zlý Chlapeček přijde k Profesorovi.

ZLÝ CHLAPEČEK: Dovolíte, pane profesore. Já mám dojem, že vám rozumím. Poslechněte si: (*vyndá časopis a čte*) Dnešní mládež je úplně bezzájmová. Nestará se o politiku, na sportovních hřištích ji nevidíme a o jejím kulturním životě máme velmi vážné pochyby. Cynismus, apolitičnost a kulturní lethargie se začínají stávat typickými vlastnostmi našich studentů...

PROFESOR: No — prosím...

ZLÝ CHLAPEČEK: Pardon, aby nedošlo k omylu. To byl výňatek ze studentského časopisu, vydávaného u nás v roce 1935. To jest asi v té době, kdy vy jste maturoval, pane profesore! Ono nejde o to nekritizovat mládež — jenom pozor, abychom si při tom neurvali kšandu. (*Odchází*)

PROFESOR: Vraťte se, vraťte se! Ale jde také o to, abyste nedopadli jako to kuře, které se vyklubalo z vajíčka, rozhlédlo se a řeklo: Takovýhle bordel jsem ještě nevidělo!

Tma. Objeví se Zpěvák:

7

ZPĚVÁK:

Ti naši lidé logičtí
Jsou děsně neromantičtí
Jsou proti žůžo výstroji
Hned okamžitě v odboji
A tuhle jeden starý pán
Řek', že jsem chuligán

To teda ne, starý pane,
Nehledejte na mě vady,
[: Já jsem jenom mladý :]

Když spustí dixík odvazy
Tak vtrhnu mezi provazy
A tancuju ten prima flák
No né, vždyť nejsem žádný mák
Tak proč tamhleten starý pán
Řek', že jsem chuligán

To teda ne, starý pane
Nehledejte na mně vady
[: Já jsem jenom mladý :]

To není mravní záhuba
Když učešu se na blba
On pravda není tenhle drb
Když blba mám, že už jsem blb
Tak proč tamhleten starý pán
Řek', že jsem chuligán

To teda ne... atd.

Tančí ve štychu. Náhle:

PROFESOR: Netočte se! — A přece se točí!

Tma. Uprostřed se objeví klečící dívka.
DÍVKA: Ty můj svatý Antoníčku, dej abych dneska udělala tu zkoušku z dialektického materialismu!

Tma. Vpravo zoufalý Pacient a Asistent.

PACIENT: Ježíši Kriste, pane asistente, pan profesor mi určil tu zdravou nohu!
ASISTENT: Buďte zticha! Ať vás pan profesor neslyší, on by se na vás dožral!
On je slavný chirurg!

PACIENT: Nu jo, ale co s tou nemocnou nohou?

ASISTENT: Až tu pan profesor nebude, tak vám ji nenápadně urážnu sám!

Tma. Asistent jde přes scénu a potká bezrukého muže s cigaretou v ústech.

MUŽ: Prosím vás, zapálil byste mi tu cigaretu?

ASISTENT: Copak, taky amputace?

MUŽ: Ale ne — konfekce.

Tma. Asistent dojde do levého portálu, kde sedí plešatý pacient.

ASISTENT: Jako psychiatr vám musím zcela upřímně říci toto: Musíte se smířit s myšlenkou, že už nebudete rozhněvaný mladý muž, ale nakrknutý stárnoucí pán!

Tma. Štých sleduje Asistenta do středu rampy.

ASISTENT: Ano, máme mezi sebou také takové, kteří nejdříve čekali na převrat — a teď čekají na penzíl *(Zmizí)*

RECITÁTOR:

Já vím, co chcete:

Mít doma cvrčka

Aby hrál jen pro vás

Občas být opilý

Ale ne s výtržností

Mít kromě ženy ještě jednu ženu

Živou jen v noci někde v cizím bytě

Mít talíř smutku, který lze jíst lžící

A radost v pytli koupit za korunu

Mít vždycky květy, i když u vás přší

Nahlížet přes zdi, dělat díry v plotech

A dámských kabinách

Udělat faul, když soudce hledí jinam

Znamenat karty při hrách o peníze

A plakat na pohřbech

A gratulovat k svátkům

A nestárnout a...

Já vím, co chcete

I když vykládáte úplný opak

Abyste nás spletli

Noc pro vás příliš tmavá je

A den příliš světlý

Nemáte rádi naše pochodně

I když jim tleskáte v zástupech na náměstí

Vidíte, známe vaše štěstí

Jeho pach táhne stopou vašich frází

Já vím, co chcete:

Mít doma cvrčka, aby hrál jen pro vás

Tma. Do světla přijde Režisér a namaluje mikroskop.

REŽISÉR: Drobnohled!

(U pravého portálu se objeví oddávací Úředník, Hoch a Divka)

ÚŘEDNÍK: Berete si, slečno nevěsto, zde přítomného ženicha Václava Jelínka dobrovolně?

DÍVKA: Ano.

ÚŘEDNÍK: Pane ženichu, berete si zde přítomnou Zuzanu Krákorovou dobrovolně?

HOCH: Ano.

DÍVKA *(chytne ho za ruku)*: A teď honem, ať ještě stihneme matyku! *(Utečou. Tma)*

(U levého portálu)

MUŽ: Znali se jenom od vidění, ale i s tím skončili hned po prvním děčku.

(U pravého portálu)

ZLÝ CHL.: Řekl jí to rovnou. Nijak ji nešťanoval. Nakonec bouchl dveřmi a odešel. Teprve potom se šestiletá dcerka zeptala: Maminko — a co je to vlastně děvka?

(U levého portálu)

REŽISÉR: A proč by se nerozvedli? Jí bylo sedmnáct, jemu dvacet. Život měli před sebou a dítě u babičky.

(U pravého portálu, hledající reflektory, dramatická atmosféra)

HLAS: Neštěstí, neštěstí...

RECITÁTORKA:

Těžce zraněným pomohli vstát z trosek

Manželství se zřítilo

Muži v taláru ohledávají

Místo neštěstí

Našly se pohozené polibky

Zašpiněná slova

Cít rozedraný na cáry

Páchnoucí nevěra

Kapátka od jedů

Ještě vlhká

Používali je

Do poslední chvíle

Skončeno, podepsáno

Bylo toho jen tři stránky

Babička odvezla spícího v kočárku

Stmíváme. Náhle plné světlo. U tabule sedí Ona a On, přijde Režisér a namaluje jim televizor, natočí jim k němu hlavu. Vtom se ozve bouchání na dveře.

REŽISÉR: A na dveře buch buch buch...

(Odejde)

ONA: Někdě tluče na dveře. Jdi se kouknout, kdo tam je.

ON *(vyjde, vrací se zděšeně)*: Je — je — je tam!

ONA: Kdo?

ON: Komunismus! Stojí za dveřmi!

ONA: Komunismus anté portas! Jak to, že už?

ON: To víš, zatímco my tady civíme na televizi, pracující to vzali hopem. Tak už si pro nás přišel...

ONA: Proboha!

ON: Pssst!

ONA: Já vím. Ale vždyť nejsme přichystáni! Co si má člověk do toho komunismu vzít s sebou!

ON: Nojo — co...

ONA: Určitě naši felicii!

ON: Ty tam budou.

ONA: Tranzistorák, ledničku, vysavač —

ON: Ale ne!

ONA: Ty šaty z Tuzexu...

ON: Prosim tě! (*Nové bušení*)

ONA: Už zase tluče! Tak co si máme vzít sebou? Jdi se ho zeptat!

ON (*vyjde, vrátí se*): Hlavně prý charakter!

Tma. Na předscénu přijde Režisér.

REŽISÉR: Tak to bychom měli. Ale pořád mám takový pocit, že jsme v tom pořadu na něco zapomněli. Výchova — to máme: kdo do ní zasahuje. Babička, to tu bylo. Profesor — byl. Matka — byla. Ale někdo pořád schází — jo — ano — tatínek! (*Volá*) Paní Kučerová! (*Vyjde Mond. Matka*) Prosim vás, mohli bychom ohledně té výchovy mluvit ještě s panem Kučerou?

MATKA: Kdepak, můj muž pro samou práci pro potomstvo nemá čas na děti! (*Odejde*)

Hudební tečka, souběh účinkujících a sborový zpěv:

8

Zdálo se mi jedné noci
O dvou hlavách zrzavých

Jedna byla pod kloboukem
Na tu druhou padal sních

Zdálo se mi druhé noci
O dvou šimlech úředních
Jeden z nich měl hlavu koňskou
Ten druhý byl samý hřích

Zdálo se mi třetí noci
Že jsme lidé trpící
Když chodíme novou dobou
Zatížení tradicí

Zdálo se mi čtvrté noci
Že jsem velkým prachařem
Že mám plantáž na cibuli
Rozvážím ji trakařem

Zdálo se mi páté noci
Že znám jistou rodinu
Co má nový televizor
Šavli krájí koninu

Zdálo se mi šesté noci
Co je rub a co je líc
Že dříve než autem k moři
Poletíme na měsíc

Zdálo se mi sedmé noci
Že zakládám divadlo
A že tohle představení
Prapodivně dopadlo

(*Opona padá, hudba hraje predehru. Během ní jde zase opona vzhůru a na scéně jsou herci připraveni k děkování. Přijde SLUHA v barokním kostýmu a třikrát zakutá holí*)

REŽISÉR: Tímto molíerovským způsobem jsme ukončili naše představení proto, aby nám nikdo nemohl vytýkat, že se neučíme od klasiků.

KONEC

Poznámka na závěr

Kabaret z repertoáru plzeňského divadla ALFA je jedním z těch, které si vzaly na mušku problémy dnešních mladých lidí, jejich postavení ve škole, rodině, životě a společnosti. Divá se na tyto otázky s laskavým úsměvem i úsměškem; nikde se nestaví do opozice „ukřivděné mládeže“, nýbrž snaží se naopak postihnout i příčiny kritizovaných jevů.

Kabaret, který uveřejňujeme v poněkud zkrácené podobě, byl sestaven z prací mnoha autorů, zkušených i začínajících, jejichž autorský rukopis je velmi rozdílný.

jednoduchý rámec dokázal spojit šťastně všechny dílčí příspěvky, písně, scénky, hrané anekdoty v útvar bez násilných přechodů („oslich můstků“). Pro naše amatérské soubory má tu výhodu, že jej lze inscenovat jednoduchými prostředky a kdekoliv.

Foxtrot

1.

Chord symbols: B^b , $F7$, E^b , E^{b7} , B^b , $C7$, $F7$, B^b , E^{b7} , $G7$, C^{mi} , $F7$, B^b , E^{b7} , B^b , $C7$, F , $C7$, $F7$, B^b , $F7$, E^b , E^{b7} , B^b , A , A^b , G , C^{mi} , $F7$, B^b , A , A^b , G , C^{mi} , $F7$, B^b .

2 *Twist* *G*

C7 *G*

C7 *D7* *G* *D7* *G*

C7 *G*

D7 *C7* *G* *D7* *G*

C7

G *D7* *C7* *G*

3 *Moderato*

G *C* *D7* *G* *A7*

D7 *G* *H7* *Emi* *E7* *Ami* *D7* *G*

G *C6* *D7* *G* *C6*

1. sloka

D7 G C6 D7 G C6 G
 1. C G 2. G7 C6 G
 1. D7 G
 G7 2. A7
 D7 G
 C6 D7 G C6 D7
 G C6 D7 G C6 G C6 G

4 Slow S D A9 D Emi Gdim Hmi
 G A7 F#mi H7 Emi
 A7 Ami H7 Emi A7 D
 G7 D F#mi Emi A7 D FINE
 D F#mi H7 Emi7 A7

D.S. al FINE

Beguine tempo

5

Chord progression for 'Beguine tempo': F, Dmi, Gmi, C7, F, C7, F, B, F, C7, F, F7, B, F, C7, F, Dmi, Gmi, C7, F.

Slowfox

6

Chord progression for 'Slowfox': Cmaj, Emi, Ami, Dmi, G7, Cmaj7, Ami, F6, G7, Cmaj, Ami, F6, G7, Cmaj, Ami, Gmi, A7, Dmi, Fmi, C, G7, C, F6, G7, Cmaj, Ami, F6, G7, Emi, Ami, E7, FINE, Ami, Dmi, Fmi6, G7, D.S.al F.

7 *Fest C7* *F* *A7*

Dmi *F7* *B* *B mi*

F *G7* *C7* *F Slow* *F7* *B* *E* *F*

G7 *Cmi* *F7* *B*

8 *Rock Bb* *Bb*

Bb *SBOR* *Bbmi* *SBOR*

1. sloka *Bb7* *Eb*

Bb *F7* *Bb* *Fb*

H *H*

Hmi *H7* *E*

H *F#7* *H* *H*

C

2. sloka

atd. vždy o půl tónu výš.

Roli konferenciérky v sušickém kabaretu obstarávala dívka s kufrem, jak ji zachycuje snímek Jiřího Pražáka

K. POKORNÝ — B. ŠTĚPÁNEK

BARABÁŠ PLUS TŘI

Z PROGRAMU SATIRICKÉ
SCÉNY ZE SUŠICE

Kabaret z kufru

(Čtyři vojáci s hudebními nástroji se chystají ke hrani)

BARABÁŠ: Tak, pánové, naladíme a jdeme na to.

VŠICHNI *(ladí)*

DOZORČÍ *(vchází)*: Tak co je to tady za rámus?

BARABÁŠ: Soudruhu dozorčí, trumpetista Barabáš plus tři. Nacvičujeme na STM.

DOZORČÍ: Tady?

BARABÁŠ: Jo. Vodevsad nás vyhodili a nemáme kam jít.

DOZORČÍ: To mě vůbec nezajímá. Jděte za staršinou, ať vás někdo dá. Tady kravál dělat nebudete. Jasný?

BARABÁŠ: Jasný. Soudruhu dozorčí, dovolte nám odejít. Pochodem v chod! *(Začnou hrát)*

řizný pochod a v zástupu obejdou jeviště až ke stolu, kde někdo čte noviny. Tam se zastaví a Barabáš zaklepe na stůl)

STARŠINA *(se objeví za novinami)*: No?

BARABÁŠ: Soudruhu staršino, trumpetista Barabáš plus tři. My nemáme kde hrát, tak nás dozorčí poslal k vám.

STARŠINA: Ke mně? Copak já mám na takovýhle voloviny čas? Do večera musím vyplnit dvacet sedm výkazů. Jděte za velitelem čety, to je jeho starost. Jasný?

BARABÁŠ: Jasný. Soudruhu staršino, dovolte nám odejít. Pochodem v chod! *(Hrají stejný pochod a ve stejném zástupu obejdou jeviště ke stolu, kde někdo čte noviny. Barabáš zaklepe)*

VELITEL ČETY: No?

BARABÁŠ: Soudruhu poručíku, trumpetista Barabáš plus tři. My nemáme kde hrát, tak nás dozorčí poslal ke staršinovi a staršina k vám. Prý nám pomůžete.

VELITEL ČETY: Ten chlap se zbláznil. Copak já mám na to čas? Pozejtří je cvičení a já nevím, co mám dělat dřív. A vůbec — jděte za velitelem roty, ten vám poradí. Jasný?

BARABÁŠ: Jasný. Soudruhu poručíku, dovolte nám odejít. Pochodem v chod! *(Hrají pochod a obejdou jeviště znovu ke stolu s novinami)*

VELITEL ROTY: No?

BARABÁŠ: Soudruhu kapitáne, trumpetista Barabáš plus tři. Nacvičujeme na STM a nemáme kde hrát, tak nás dozorčí poslal ke staršinovi, staršina k veliteli čety a velitel čety k vám. Pošlete nás k ministroví rodinní obrany?

VELITEL ROTY: Ježíšmarjá, vy jste se zbláznili, nebo co? Já mám za chvilku poradu a vy na mne chodíte s instrumentama. Copak to je moje starost? Jděte zpátky k veliteli čety, ať vám poradí. Jasný?

BARABÁŠ: Jasný. Soudruhu kapitáne, dovolte nám odejít. Pochodem v chod! *(Obcházejí jeviště za zvuků zrychleného pochodu, znovu ke stolu)*

VELITEL ČETY: No?

BARABÁŠ: Soudruhu poručíku, trumpetista Barabáš plus tři. Tak my už jsme tady zase. Soudruh kapitán vám vzkazuje, že nám máte poradit.

VELITEL ČETY: Sakral! To řekněte staršinovi, ať vám něco najde. Jasný?

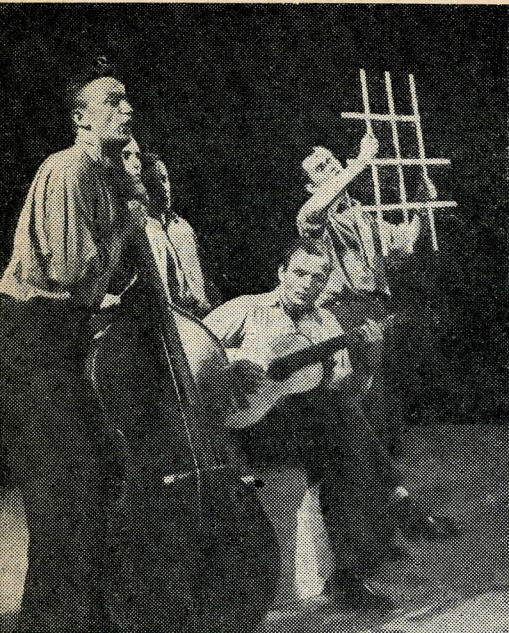
BARABÁŠ: Jasný. Soudruhů poručíku, dovolte nám odejít. Pochodem v chod! *(Zrychleně pochoduji, hrají pochod a dojdou ke stolu)*

STARŠINA: No?

BARABÁŠ: Soudruhu staršino, dovolte nám odejít.

STARŠINA *(zařve)*: Ven!

BARABÁŠ: Proveďte. Čelem vzad, pochodem v chod! *(Začínají hrát, Barabáš zpívá)*

Pražákův snímek ze sušického Kabaretu z kufru. V popředí autor a režisér pořadu Karel Pokorný

Přemýšlel jsem častokrát,
že rád bych koupil hrad.
Chtěl bych tam
bydlet sám
a na trumpetu hrát.

V kasárnách už nemám stání,
starej není muzikální,
a já hned
zrovna teď
na trubku chci hrát.

Sotva jsme se naladili,
z klubovny nás vyhodili,
že prý je tam dnes
Desetkrát odpověz.

Schůzují se na strážnici,
v pokojích jsou karbaníci,
zamknutý je sklad,
tak nemáme kde hrát.

Dám do novin inzerát,
že rád bych koupil hrad.
Z pohádky,
na splátky,
koupil bych ho rád.

Posadím se na cimbuří,
ať si starej třeba zuří,
ve svetru
do větru
budu vyhrávat.

SVAZAČKA (přichází s věncem): Soudruzí, dovolte mi, abych vám jménem poroty poděkovala za vaše vystoupení a předala vám tento vavřínový věnec za vítězství v ústředním kole STM. Gratuluju! *(Předá věnec Barabášovi a odchází)*

BARABÁŠ: No, pánové, to je tedy věda. To bysme měli oslavit. *(Dá si věnec na krk, začínají hrát pochod a obejdou jeviště. Když přijdou ke stolku, objeví se staršina)*

STARŠINA: Co je to tady za kravál? Vy nemáte co dělat?

BARABÁŠ: Soudruhu staršino, trumpetista Barabáš plus tři. My tady máme oslavu. Vyhráli jsme STM a dostali jsme věnec.

STARŠINA: Vážně? Krucinál, to jsme se tedy vytáhli. To musíme říct veliteli čty. Ten bude mít radost. *(Vezme věnec, dá si ho na krk a velí)* Pochodem v chod! *(Ostatní jdou za ním, hrají pochod a obejdou jeviště až ke stolu)*

STARŠINA: Soudruhu poručíku, staršina Řeháček plus čtyři. Jdeme vám říct, že jsme v ústředním kole STM vyhráli a dostali jsme věnec.

VELITEL ČETY: Výborně! Je vidět, co dělá důsledná a clevědomá práce v četě. Pojďte, půjdeme to ukázat veliteli roty. *(Vezme věnec a dá si ho na krk)* Pochodem v chod! *(Za zvuku pochodu obejdou jeviště ke stolu)*

VELITEL ČETY: Soudruhu kapitáne, poručík Žouželka plus pět. Neseme vám ukázat věnec, který naše četa získala za vítězství v ústředním kole STM.

VELITEL ROTY: Výborně! Každodenní péče věnovaná kultuře přinesla ovoce. *(Bere věnec a dává si ho na krk)* Děkuju vám. *(Všimne si vojáků)* A co tady dělají tihle vojáci? Není jich tu nějak moc?

BARABÁŠ: Soudruhu kapitáne, my jsme...
STARŠINA: Nežvaňte, Barabáš, a vypadněte! Musí se udělat rajóny. Jasný?

BARABÁŠ: Jasný. Soudruhu kapitáne, dovolte nám odejít. Pochodem v chod! *(Vojáci odcházejí za zvuku pohřebního pochodu)*

VELITEL ROTY: Soudruzí, a my teď nesmíme povolit! Za další rozvoj lidové tvořivosti v naší rotě! *(Zvedá věnec)* Zdar kulturně masové práci!

PLNÁ POLNÍ

VOJENSKO-LITERÁRNÍ SCENÉRIE

Ztratit plnou polní není lehká věc. Lze ji vůbec ztratit? Lze, tak zní odpověď! Každá mimořádná událost láká novináře i dramatiky-amatéry.

Vojín X ztratil plnou polní a oznámil to svému veliteli. Tak se to stalo v životě. Leč

tento nevšední příběh všedního dne byl zpracován různě:

I. ZTVÁRNĚNÍ PRVÉ - autorem, který své první literární kroky dělá v době vojenské základní služby a neslyší kolem sebe nic jiného, než právě tu nepředpisovou řeč, o níž někteří — kteří pomalu, ale jistě zapomínají česky — tvrdí, že je to řeč předpisová.

VOJÍN (rázně): Soudruhu kapitáne, vojín Černý. Dovolte mi s vámi promluvit si.

KAPITÁN (stejně rázně): Mluvte, soudruh vojín, mluvte.

VOJÍN (rázněji): Soudruhu kapitáne, hlásím plně plní ztracení.

KAPITÁN (stejně rázněji): Nečetl jste, soudruh vojín, zřejmě článek rozkazu, plná plní nošení, opatrování. No a?

VOJÍN (ještě rázněji): Pochod v tvaru — lesem — ke kóťe 390 — ohlídnouti se v tvaru a zjištění plně plní ztracení.

KAPITÁN (nejrázněji): Hrubá nedbalost, soudruhu vojine, zpět, soudruh vojín. Beru papír k protokolu sepsání pomoci k tomu určeného stroje.

II. ZTVÁRNĚNÍ DRUHÉ - jak je vyvedl autor lyrický, pišící i pro divadlo.

VOJÍN (rozevlátý, v jedné ruce samopal, v druhé knihu veršů): Vojín Černý jméno mé a na váš rozkaz jsem sem přišel.

KAPITÁN (odkládá knihu veršů): Nerad se s tebou loučím...

VOJÍN: Vždyť neodcháším...

KAPITÁN: ... knihu moje nejmilejší. Prošla jsi se mnou tolik roků i kroků. (Dává ji do stolu) Bude ti tam lépe.

VOJÍN: Všude dobře, doma nejlépe.

KAPITÁN: Zjevil jste se, Černý. jako laňka, která jen tak beze všeho z lesa vyběhla.

VOJÍN: Nejsem laňka ani zjevení. Jsem ne-dbalcec jeden a nic víc. Plnou plní, věrnou družku svoji, jsem opustil. Nebo snad ona? Ne, já ji opustil, já, já, já, ona za nic nemůže.

KAPITÁN: Život je tvrdý, když si dva nejsou souzení — opouští se.

VOJÍN: Opouští mne síla. A tolik chci žít!

KAPITÁN: Vypověz mi svůj žal a bude ti, jako by ses čiré vody pramenité napil.

VOJÍN: Lesem, lesem, plnou plní nesem, někdy ji však nedonesem.

KAPITÁN: Jsi mladý a žij. Teď spolu na papír bílý písmena protokolu budem klást — jedno vedle druhého, a věty verše nejkrásnější vydadj.

III. ZTVÁRNĚNÍ TŘETÍ - napsal dramatik pišící jakoby velká a někdy až surová dramata. Hraje se s patosem a dramatickými pauzami.

VOJÍN: Třeba si mne zabte nebo zatratte, ale já ji musel ztratit. Možná, že toho budu jednou litovat. Ale teď chci pít. Přistavte ARMU.

KAPITÁN: Tak tys ji přece jen ztratil. Proč jsi ji bral s sebou? Proč? Teď je pozdě.

VOJÍN: Baže ztratil. — Eh, bude jiná a lepší.

KAPITÁN: Tak to teda holenku ne!

VOJÍN: Nejsem žádný holének, jsem Černý. A jak!

KAPITÁN: Jinou ti nedám. Když ti tamta nebyla dost dobrá, nedám!

VOJÍN: Je to vaše poslední slovo?

KAPITÁN: Poslední!

VOJÍN: Když nedáte, tak nedáte. Šak já si poradím.

KAPITÁN: Když poradíš, tak poradíš. Jako že je velitel nade mnou, tak to všechno po pravdě sepišu a odevzdám.

VOJÍN: Dělejte jak umíte. Zničte si mne třeba. Jedno vám ale povím — slušného člověka ze mne neuděláte. Hal

IV. ZTVÁRNĚNÍ ČTVRTÉ - sestavené vojenským dopisovatelem, který, hledaje formu, ztratil pravdu.

TŘI KAMARÁDI

Ve druhém družstvu byli tři nerozluční kamarádi. Malý zavalitý Emil, traktorista z Hané, sportovec Radek, knihovník ze severu, a Jirka Černý, zámečnick z První brněnské. Nerozluční kamarádi ve výcviku i ve volném čase. Kamarádi, kteří svým přátelstvím poráželi falešné kamarádství na hlavu. Byli k sobě nároční, ale pomáhali si. Všichni se dobře pamatují na podzimní pochodák, kdy na 20. km Emil už nemohl. Oba na něj tehdy počkali a pomohli mu s plnou plní i jinak: vysvětlili mu tehdy na tom 20. km význam pochodáku. Rovně a jasně. To není jen ujít 40 km bez nehody, to je získat pevnou vůli! Došli tehdy všichni a včas. A od té doby patřil pochodák k jejich nejmilejší zábavě. A Emil? Ten si dnes zpívá do pochodu i do plynové masky! Povzbuzuje ostatní — samozřejmě jen z legrace. Naše chlapce přece není třeba povzbuzovat! — Rádi na to vzpomínají a tolik se přitom nasmějí. Říká se jim v naší rotě usměvavý trojlístek — jsou totiž tři. Tak plynul život, roky, dny. Bylo to na jaře. Největší lajdák z celé rot, Mikulka, psal po zdech: „Za 87 civil.“ Ano, naši kamarádi se pomalu připravovali na odchod do zálohy. Přátelství bylo stejně silné, jen pomýšlení na odchod do zálohy jim ubíralo úsměv z rozesmátých tváří. Tehdy k večeru přiběhl Černý, celý bílý, do klubovny. Radek s Emilem seděli nad šachovou partii. Využili tak dumylně přestávky mezi opakováním řádů, které si pro větší názornost a záživnost po večerech sami ilustrovali. Jirka jim řekl, co se stalo. Ztratil plnou plní. A to už je co říct! Figurka krále

spadla ze stolu a mrtvě civěla na Radkovy vzorně vycištěné boty. Co teď? Smutek se vtírá do tváře. Mají se od Jirky odvrátit? Končí jejich kamarádství? — I kdepak, pomohl mu: dovedl ho k veliteli. Jirka mu řekl do písmene všechno, sepsal protokol a Jirka čekal na potrestání. Nečekal sám. Než ale k potrestání došlo, objevil Jirkovu plnou

polní všudypřítomný Radek. Byla zastrčena někde za nočním stolem. To bylo radostí! Do tiché noci se tehdy dlouho ozýval zpěv a smích.

*Tak končí nevšední příběh všedního dne.
A život se nezastavil.*

PAVEL BOŠEK

KAPESNÍ ROZHLASOVÉ PÁSMO

Několik poznámek úvodem

Je známo, že mnoho relací místních rozhlasů se skládá z přehrávání obehnaných desek, tu dechovky, tu „Malého kotěte“ — podle vkusu obsluhovatele — a nezúčastněně odříkaného hlášení, že „zítra se jde na řepu“ a „večer hraje kino výpravnou českou veselohru U nás v Mechově“.

A přece má místní rozhlasové vysílání tolik možností, jak působit na posluchače, jak pochválit dobrou práci, jak tít do živého, jak seznámat s politickým i kulturním životem obce.

Naskýtá se tu příležitost, aby knihovnické vhodnými ukázkami využil rozhlasu k popularizaci nových knih, aby ochotníci natočili zajímavý úryvek z nově nastudované hry, aby pěvecký soubor nazpíval dvě tři písně ze svého repertoáru a tak dále.

Jako ukázkou komponované relace pro vysílání místního rozhlasu otiskujeme KAPESNÍ ROZHLASOVÉ PÁSMO, které vzniklo jako závěrečná práce na jednom školení Ústředního

domu lidové umělecké tvořivosti. Jeho autoři byli postaveni před konkrétní úkol vymyslet, sestavit a nahrát na magnetofon krátké pásmo, které pak bylo vysíláno rozhlasem v jednom velkém JZD, sloučeném z několika obcí.

Je pochopitelné, že text, který takto vznikl, není dokonalý. Náš úmysl je však především ukázat na tomto materiálu jednu z mála využívaných možností práce divadelního kroužku. Uvedené pásmo záměrně shrnuje velmi široký okruh námětů: sestavovateli šlo především o ukázkou, co a jak lze prostřednictvím místního rozhlasu řešit; proto také je tu použito upravených textů, které vyšly tiskem.

Protože relace místních a závodních rozhlasů jsou novinkou letošního ročníku STM, zveřejňujeme toto pásmo jako první vlastotku. Věříme, že se s dalšími relacemi přihlásí řada nápaditých autorů z místních i závodních rozhlasů.

JIRÍ BÍLÝ

ON: Promiňte, slečno, vy jste zdejší?

ONA: Já? Ano.

ON: Víte, jde nám o to, abychom svůj dnešní pořad vysílali aspoň částečně pro vás.

ONA: Pro mne?

ON: Abychom si rozuměli — pro vás osobně také, ale hlavně pro těch 1650 obyvatel sloučených vesnic.

ONA: To znamená, že byste se rádi dozvěděli něco konkrétního. Klady... nedostatky...

ON: Fuji! Takové ošklivé slovo! Říkejme tomu raději dobré a méně dobré stránky radostného všedního života.

ONA: Chcete začít potížemi?

ON: Třeba.

ONA: Dobrá. Tak tedy: průměrný věk členů družstva je přibližně 48 let.

ON: A co na to říká mládež?

(Hudební předěl)

ON: Tě zdravím, Hanka.

ONA (bolestně vzdychne)

ON: Copak se ti stalo?

ONA: Člověče, to ti je otrava... Kam tebe píchli?

ON: Já to mám dobrý. Jdu dělat mechanizátora ke státním statkům.

ONA: Fakt? A to ti jen tak prošlo?

ON: Jo, prošlo! Muselo se pěkně zatlačit! Ten chlápek v té komisi mě porad přemlouval, abych šel na automechanika nebo elektromotéra. Co tomu říkáš?

ONA: Na takový levoty jsme dobrý. Ale předsedova Fanka si klidně mohla v zemědělství zůstat — a to už má v družstvu dva bráchy! Zato mě strčili do kadeřnictví. Ale já to dělat nebudu. To se raději vdám.

ON: Ne nazdar, kadeřnice! Tos to chytlá.

ONA: Pořád je to lepší než zdravotní sestra. Ale to bych se podívala, abych se do toho zemědělství nedostala. Když tam může Olina s „trojou“ z matky... .

ON: Tys měla „vízo“, že jo?

ONA: Hm... (*plachtivě*) proč já trouba se tak šprtala... To se to propaguje — nejlepší do zemědělství — a pak se tam nedostaneš ani se samýma jedničkama.

ON: Pepík měl taky samé jedničky, a myslíš, že ho vzali na horníka? Kdepak! A to jeho táta dělá v Uhelných skladech! Nebreč! Smíš se s tím, že ti ani těch 300 brigádnických hodin v zemědělství nepomůže. Kdepak dneska se dostat do zemědělství bez protekce —!

(*Hudební předěl*)

ONA: Víte, co mě mrzí?

ON: Ne...

ONA: Když vzlétnou družice, nebeské koráby a vesmírné rakety, mluví o tom celý svět. A o nás mlčí dokonce i vlastní obec.

ON: Copak vám taky něco lítá ve vesmíru?

ONA: To ne, ale máme něco ve hvězdách.

ON: Raketu?

ONA: Ne. Sbor pro občanské záležitosti.

(*Hudební předěl*)

ONA: Víte, že se v naší obci bude stavět hutní kombinát?

ON: Ale to snad nemyslíte vážně?

ONA: Smrtelně. Už se nám totiž nevyplatí odvážet od rybníka a z lesů všechny plechovky, hrnce a konzervy, které nám tu nechávají rekreaanti z Prahy.

(*Hudební předěl. Pak se ozve volání*)

ON: Prosím vás, proč ten člověk tak strašně řve, vždyť budi pohoršení!

ONA: Bane, svazáckou organizací!

(*Hudební předěl*)

ON: A jiné organizace nebo kolektivy budíček nepotřebují?

ONA: Ne, právě naopak. Třeba odbočka Svazu československo-sovětského přátelství by si zasloužila fanfáru za velmi úspěšnou činnost v Měsíci přátelství. Také zaslouhuje pochvalu za

ON: Jim tedy patří náš dík a písnička.

(*Hudební nebo zpěvní vložka*)

ON: Jednak bylo pondělí, a jednak bylo nutno vypracovat plán jarních, žňových a podzimních prací. Předseda si zavolal místopředsedu.

PŘEDSEDA: Soudruhu místopředsedo, 'vypracuj laskavě do soboty plán jarních, žňových a podzimních prací. Já nemám čas, odjíždím; až se vrátím, projdeme to spolu.

ON: Místopředseda 'zavolal aronogma.

MÍSTOPŘEDSEDA: Soudruhu agronome, vypracuj do pátku plán jarních, žňových a podzimních prací. Já nemám čas, nevím, kde mi tento... ta... no hlava — 'stojí starostmi. Pak se na to podíváme.

ON: Agronom si zavolal účetního a sdělil mu.

AGRONOM: Soudruhu účetní, 'představenstvo má k tobě důvěru a proto tě pověřuje sestavením plánu jarních, žňových a podzimních prací. Do čtvrtka. Já nemám čas, protože zajišťuji organizaci a kromě toho organizuji zajištění.

ON: Účetní si zavolal zapisovatelku, která byla kromě této funkce jeho manželkou.

ÚČETNÍ: Hele, Anka, budem dělat plán jarních, žňových a podzimních prací. Prej do pozejtří, ale to má čas.

ON: Nato odjel účetní do okresního města, kam právě dovezl čerstvou zásilku plzeňského. Agronom si vzal mimořádnou dovolenou, aby si mohl vyzvednout poukaz na oktavii. Místopředseda odešel na ryby. Předseda jel na křtiny. Plán jarních, žňových a podzimních prací byl však vypracován včas. Anka totiž opsala ten loňský.

(*Hudební předěl*)

ONA: Tohle už o našem družstvu neplatí. Alespoň ne teď, když se tu sloučila dvě družstva.

ON: Jakkak to vypadalo s jednotkou tenkrát?

ONA: Tenkrát byla jednotka pět korun.

ON: A teď?

ONA: Osmnáct!

ON: To už je výkon, který stojí za písničku.

(*Hudební vložka*)

ONA: Prohlédněte si výstavbu obce v rámci akce Z. Ale pozor — tento plán se skutečně plní a není malý: vodní nádrž, úprava komunikací a koupaliště, druhá samoobsluha, dvě autobusové čekárny, sportovní stadion...

ON: Dost! Věřím vám a už docela docela mlčím.

(*Gong*)

1. MUŽ: Človče, já se z toho zblázním. Placený jsem jako kantor, zaměstnáním jsem předseda osvětové besedy, člen dozorců rady, předseda mysliveckého spolku, lektor JZD, instruktor ČSM, ČSTV, SČSP, kronikář, matřikář, instruktor CO, půjčku knihy a režiju v ochotnickém divadle a kromě toho jsem taky ženatý.

2. MUŽ: To je toho! A to si nevíš rady? Staň se členem výboru rady žen a tam se určitě dvakrát měsíčně sejdeš s manželkou.

(*Hudební předěl*)

ONA: Vy jste takový zvědavý člověk — o všechno se zajímáte, nechtěl byste si tady vzít nad námi patronát?

ON: Patronát? Nevím, jak to bude. Mám přítele, který mi onehdy vyprávěl takovou zvláštní patronátní historku. Poslechněte si ho sama.

(Gong)

VYPRAVĚČ: Nedalo se nic dělat, museli jsme se vypravit do našeho patronátního závodu Vánozdob. Samozřejmě, je to ta fabrika na vánoční ozdoby. Plán tam neplnili, a konečně — každý chce mít na stromečku pěkné ozdoby. Předseda pravil, že se nedá nic dělat, že patronát je patronát a že se nemůžeme jen tak dívat, jak je naše patronátní fabrika v rejži. Nám sice do družstva taky nikdo nepříjede píchnout, protože si to stačíme klidně sami, ale vánoce bez ozdob, to je jako JZD bez silážní kukuřice. Dále nás předseda upozornil, že se máme pořádně obléknout. Žádné motýlky a botičky na jehlách. Havránkové a Motejlovi připomněl, že nejedou na družstevní, a proto aby nechali ty veliké tašky doma.

Ráno jsme dorazili do Vánozdobu. Polovina zaměstnanců chyběla. Odjeli někam na výlet. Vrátný, kterého jsme museli probudit, řekl, že ředitel je naproti v restauraci. Náhodou tam seděli taky dva mistři, a tak nám mohli rozdělit práci. Traktoristé vyfasovali psací stroje, živočišná šla vyrábět zlatá prasátka, rostlináři dělali muchomůrky a jetelové čtyřlístky a družstevníci Kafrčalková a Moutelík, kteří jsou ještě poněkud zatíženi sta-

rými předsudky, lípali na vývozní kolekce do kapitalistických zemí betlémské hvězdy. Ředitel a oba mistři běhali kolem nás, mnuli si ruce a říkali, že takovou brigádu jednou týdně, tak mají Rudý prapor pod střechou. V poledne nám dali slanou housku a sodovku.

Odpoledne sice přišlo pár zaměstnanců, ale nebyli nám moc platní. Dělal si vánoční ozdoby pro sebe. Říkal tomu „záhumenkové“. Někteří se nám dokonce pošklebovali: jak prý mohu brát ten mezerník na psacím stroji prsteníkem, když od toho je palec. To byly ojedinělé zjevy a ředitel našeho patronátního závodu je na místě odsoudil. Odcházení jsme večer poslední. Soudruh vrátný už byl taky pryč. Jen z okna protějščí restaurace nám kynul soudruh ředitel. Odjížděli jsme s pocitem dobře vykonané práce a Havránková s taškou vánočních ozdob.

(Hudební předěl)

ON: Je mi smutno.

ONA: Proč?

ON: Že se musíme rozloučit. Hezky se s vámi povídalo. Nu, nedá se nic dělat, náš čas vypršel. Pozdravujte ode mne všechny, kteří venku nelitovali těch patnácti minut a poslechli si naše vysílání.

(Písnička na rozloučenou)

(Upraveno z magnetofonového záznamu)

PANTOBARET

UKÁZKY LIBRET A SCÉNÁŘE AMATÉRSKÉ PANTOMIMY

Člověk blátem se brodící

Tato jednoduchá pohybová studie ukazuje pocity člověka, obyčejného dnešního člověka, který se dostane do svízelné situace. Přes komičnost, kterou svými pohyby chtěl nechtě vyvolat, snaží se zachovat důstojnost.

Je deštivé, studené počasí. Po ulici jde člověk v klobouku. Chrání se před deštěm, přidržuje si klobouk a dostane se do místa, kde jsou blátivé kaluže. Zastaví se a pátrá, jak by nejlépe a nejsnadněji přešel. Spatří první ostrůvek, na který křepce přiskočí. Znovu se rozhlíží, najde další místo, přiskočí a tak pokračuje. Jeho sebevědomí vzrůstá s úspěšnými přeskoky, takže přestane být opatrný. Skáče si vesele a ve chvíli, kdy se toho nej-

méně naděje, zapadne náhle až po kotníky do bahna. Strne. Řídké bahno se mu dostalo do bot a studí. Chce si boty vylít, ale když se sežme, spadne mu do bahna ještě klobouk a tak je míra smůly dovršena. Znechuceně klobouk zvedne, otře jej a nasadí vztekle na hlavu. Znovu se shýbne k nohám pevně vězícím v bahně. Když konečně jednu nohu s velkým úsilím z bahna vytrhne, ztratí rovnováhu a dřepe zcela nedůstojně do louže. Řídké bláto ho celé ho obalilo, všude, kam sáhne, najde špínu. Rezignuje. Snaží se zachovat důstojnost tím, že si náhle začne v blátě libovat, stává si bábovičky atd., aby si lidé mysleli, že do bláta zapadl schválně.

PANTOBARET J. Platze a J. Benše uváděl KARLÍNSKÝ KULTURNÍ KABARET při ZK Tesla Karlín

U zubaře

Muž s oteklou tváří, bolestí zkroucený, vchází do zubního střediska. Přichází ke dveřím čekárny, několikrát zaváhá před vchodem, ale pak donucen bolestí vstoupí. Posadí se opatrně vedle pacienta, který čeká na ošetření už delší dobu. Dají se spolu do řeči a stěžují si navzájem na svou bolest. Jsou vy-zvání, aby vstoupili do ordinace. Mají oba strach, a proto dávají jeden druhému před-nost. Muž se nakonec odhodlá a vstoupí bo-

jácně do ordinace. Usedne na křeslo. Ozve se zvuk zubní vrtačky. V první části paro-duje mím pohyby pacienta v zubařském křesle, v druhé pohyby lékaře. V třetí části se vrací zpět do úlohy pacienta (muže). Zvuk vrtačky končí, muž se mátožně zvedne a odchází z ordinace zpět do čekárny. Jakmile spatří pacienta, kterého to teprve čeká, vzroste jeho sebedůvěra a škodolibě druhého vy-bízí, aby také vstoupil do ordinace.

Holič

Každý den stříhá holič svého zákazníka. Každý den od něho dostává spropitné. Každý den sní o hromadě peněz, za které si koupí auto. Auto, jaké má jeho zákazník. Sen se vyplní. Nastane první den, kdy se jede holič jako zákazník dát do jiného holičství ostříhat. Zde si uvědomí, co času, peněz a energie stálo uskutečnění jeho snu o „pánovi“.

POZNÁMKA: Abychom vám dali alespoň částečně nahlédnout do „kuchyně“ amatérské pantomimy, připojujeme k libreto Holič z připraveného pořadu část pohybového rozpisu.

J. Benš - J. Platz

I. SCÉNA: Tři křesla v řadě za sebou, celá osvětlená

V zástupu vchází tři holiči hudba 1

Svléknou se, vezmou pracovní pláště, posadí tři zákazníky a stříhají

Zákazníci odejdou konec hudby 1

Přijíždí zákazník holiče 1 zvuk

Holič 1 netrpělivě vyhlíží

Zákazník vchází, holič 1 uctivě vede zákazníka na křeslo, neustále ho obskakuje

Zákazník usedá hudba 2

Stříhání

Konec stříhání, zákazník vstane konec hudby 2

Holič nastaví ruku a dostane spropitné zvuk

Scéna pohasne, jen štych na holiče 1

Holič 1 se těší ze spropitného zvuk

a sní o velké hromadě peněz

Tma

II. SCÉNA jako I. scéna

III. SCÉNA: Dvě křesla za sebou, jiné holičství

Totéž jako ve scéně I. a II., jen zákazníkem

Autorem snímků z Pantobaretu je Karel Kopinský

je holič. 1. Scéna končí napřažením ruky holiče 2. Hudba je parafrází na hudbu 1 a 2.

Část rozpisu pohybů první scény

1. Příchod zleva přes levou špičku, levá ruka v podpaží (za vestou), pravá drží klobouk ve výši pasu. Čtyři skupiny kroků po třech, vpravo bok

2. Chůze čelně dvakrát po třech, zastavit

3. Sejmout klobouk, pověsit

4. Svleknout plášť (pravá, levá) a pověsit

5. Čelem vzad, dojít ke křeslům, sejmout plášť a navléci (pravá, levá), zapnout

6. Hudba k akci. Na první dva takty nasadit ručník

7. Třetí takt: levou seshora pohladit hlavu a cvaknout

8. Zleva, zprava, seshora, cvaknout atd.

BERTOLT BRECHT

Sokrates

Když přečetl knihu o dějinách filosofie, vyjádřil se pan Keuner pohrdavě o pokusech filosofů líčit věci jako nepoznatelné.

„Když sofisté tvrdili, že vědí mnoho, aniž by studovali,“ řekl, „vystoupil sofista Sokrates se svým arogantním tvrzením: vím, že nic nevím. Chtěl pravděpodobně dodat: neboť ani já jsem nestudoval. (Musíme studovat, chceme-li vědět.)

Zdá se však, že už dál nemluvil; je také možné, že jeho další věty zanikly v obrovském ohlasu, který vypukl po jeho první větě a trval přes dva tisíce let.“

O korupci

Pan Keuner rozprávěl ve společnosti o čistém poznání a zmínil se přitom, že o ně lze usilovat jen bojem proti korupci. Tu se ho jen tak mimochodem zeptali, co všechno patří k podplácení.

„Peníze,“ vyhrkl pan Keuner.

Tu se ve společnosti ozvalo mnoho překvapených AH a OH a také se rozhořčeně vrtělo hlavami. Očekávali a přáli si delikátnější odpověď: že by se dalo podplácet něčím jemným — duchovním. Komu by se chtělo vytýkat zkorumpovanému, že nemá ducha!

Mnozí, jak namítali, se přece dali podplatit poctami. Tím se minilo: nikoliv penězi. A zatímco se lidem, kterým se dokázalo, že brali, peníze zase seberou, projevuje se přání ponechat čest těm, kteří čest zcizili.

Podobně mnozí, kteří jsou obžalováni z vykořisťování, raději vzbudí domněnku, že vzali peníze, aby mohli vládnout, než aby připustili, že vládli, aby mohli brát peníze. Avšak vláda neomlouvá krádež tam, kde vlastnit peníze znamená vládnout.

Laskavec

Když tedy vystavěli město, sešli se a ukázali si navzájem své domy, ukázali si navzájem dílo svých rukou.

I chodil s nimi LASKAVEC po celý den a velmi je chválil. Sám však nehovořil o díle svých rukou a také nikomu neukázal svůj dům.

I přišel večer, všichni se opět setkali a jeden každý z nich vystupoval na vyvýšené místo, podáváje zprávu o povaze svého domu, aby se dalo zjistit, kdo z nich vystavěl dům největší nebo nejkrásnější a za jakou dobu.

Když nadešla chvíle, byl zavolán i LASKAVEC. Objevil se pod vyvýšeným místem s velikým dveřním rámem a podal svoji zprávu: „Hle, to je vše, co jsem ze svého domu postavil.“

Zavládlo mlčení.

Povstal ten, kdo předsedal shromáždění, a řekl:

„Jsem udiven.“

Zdálo se, že se zdvihne veliký posměch. Předsedající však pokračoval: „Jsem udiven, že se o tom mluví až teď. Tento zde byl po dobu celé výstavby všude, u všech základů, a všude přiložil k dílu pomocnou ruku. Pro tamten dům vystavěl střechu, v jiném — už ani nevím v kterém — zasadil okna, pro onen zase zhotovil plány. Není divu, že sem přichází pouze s rámem od dveří (ostatně velmi krásným), není divu, že sám dům nedostavěl. Ten krásný rám je zázračné dílo vzhledem k času, který věnoval našim domům. Proto navrhuji, aby mu byla udělena pocta:

Za výstavbu!“

Bezbranný chlapec

Pan Keuner říkal, že je nezpůsobné snášet mlčky křivdu a vyprávěl historku:

Kolemjdoucí muž se zeptal tiše nařikajícího chlapce, proč pláče.

„Sehnal jsem dvě koruny na biograf,“ odpověděl chlapec, „a tamhle ten kluk mi jednu vzal,“ a ukázal přitom na výrostka opodál.

„A ty jsi nekřičel o pomoc?“ zeptal se muž.

„Křičel,“ řekl chlapec a vzlykal ještě víc.

„A nikdo tě neslyšel?“, hladil ho muž laskavě.

„Ne,“ zavzlykal chlapec.

„A to neumíš křičet hlasitěji?“ zeptal se muž.

„Ne,“ odvětil chlapec a díval se na něj s novou nadějí.

„Tak sem dej taky tu druhou korunu,“ řekl muž, vzal mu ji a šel bezstarostně dál.

(Z Historek pana Keunera přeložil Jan Martinec)

NORMÁLNĚ / Vítězná píseň televizního pořadu
Písničky na zítřka

Hudba: Miloslav Ducháč / Text: Vladimír Dvořák

Verse (Rubato)

Ma vousy jako Pasteur a dal mi kytku aster a ne-řekl mi nic víc nežli:
"Tu má-te." Sním faktickyčas le-tí, to stalo se vpůl třetí
a najednou vám koukám, je půl de-sá-té. Normálně šli jsme spolu městem,
jak spouští jiných kolem nás. Včas o-ba dva jsme našli hlas
a po-ví-da-li jsme si normál - ně. Prý v roce še-de-sá-tém-
šestém, až bu-de dávno všude mír, tak on že má být inži-
nýr a že by se mnou chodil, normál - ně. Když jsem šla
do-mů bá-la jsem se tá - ty, ur-či-tě nás vi-děl u dve-
ří. A on vám nic, jen podíval se dlouze a řek mi, tá-ta zla-tý:
"Tak jdi si o-hrát ve-če-ří." Snad ví, že v še-de-sá-tém šestém
už bu-de vážně všu-de mír, a že chci víc než sou-ve-
nir no, že jsem prostě šťastná, normál - ně.

PRVNÍ ŘÁDKY

Pod tímto záhlavím chceme pravidelně otiskovat práce začínajících — především mladých — autorů. Rubriku otevíráme dvěma novými jmény, která se objevila na autorských večerech, pořádaných Závodním klubem Kotva v Praze pod názvem Pondělky v kruhu.

Drobnosti

SVATOBOR BŘEHOVSKÝ

Peš: Šijou na mne boudu.

Bych: Každý mě honí pozdě.

Mlčeti zlato — mluvit riziko.

Jde-li dívka z ruky do ruky, je zručná?

Máte ústřední topení? A topí vám ústředně?
Nám topí spíš středně anebo výstředně.

V mnohých restauracích by se pod cedulí, na níž je napsáno, že se mladistvým netočí, mohla upevnit vývěska se známým výrokem Galileovým.

Přinesl své dívce květiny. Měl rád přírodu; chodil na schůzky přes Petřín.

Jednoho dne se vším praštil, sbalil si svých pár švestek a odjel. Sebrali ho pro domácí výrobu slivovice.

VYSTŘIHLI JSME

pro vás a na těchto stránkách shrnuli několik miniatur z tisku; hlavně proto, že je stále ještě mnoho souborů, kterým pro ustavičné nařikání NEMÁME CO HRÁT! NEJSOU TEXTY!! NENÍ MATERIÁL!!! nezbyvá čas ani na prolisování novin a časopisů...

... z PLAMENE

STŘEPINY

Abychom některé lidi nepřivedli do rozpaků, je lépe ptáti se jich, kde jsou zaměstnáni, než co dělají.

Jdou,
moji andělé strážní,
v ušlechtilém
a lítostivém poklusu
a jsou mi téměř v patách.

Myslím však,
že brzy je schvátí
bronchitida a souchotě,
že ubydou na úbytě
nebeské,
protože
v patách mám stín,
za stínem to,
co nazývají hřích,
a teprve v jeho patách
běží mi andělé strážní
ve svorném poklusu.

Ke své škodě
a ke své smůle
jsou všichni abstinenti.

Na vysvětlenou:
mají morálně přistřižená křídla.
Jdou.
Nelétají.

Měla svátek. První jí přinesl kytici růží, druhý láhev vodky. Měla je oba stejně ráda, zejména toho druhého.

Celý den plival z mostu do vody. Bylo to lepší než si plivat do dlaní. Když si uplival naposledy, řekl: Sakramentská práce. Unaven odcházel domů.

Nemám rád, když mě někdo obdivuje. A když už, tak ať to proboha nedělá mezi čtyřma očima.

Aforismus: literární útvar, který proti jiným útvarům dokazuje, že volovina lze psát i stručně.
(Milan Růžička)

... z DIKOBRAZU

„Člověče, tomuhle říkáš zápis z výrobní porady? Vždyť je to nečitelný.“
„To nevadí, stejně to nikdo nikdy nečte.“

(Bape)

OLGA MACHULKOVÁ
CHUDÁCI ANDĚLÉ STRÁŽNÍ

Kritizoval na schůzi i náměstka. — Byl ředitelem.

★

— Mladá paní, prosím vás, byly by tyhle lodičky v čísle 41?

— Ty nemáme, paní. Tohle číslo zákaznice málo žádají.

— A v čísle 38 byste je měla?

— Moment... Tak bohužel nemám. Víte, tohle číslo se hodně žádá.

(Vlasta Smržová)

...z magazínu VESELÉ ČTENÍ

Úryvky z posudečků

Zprvu držel dotyčný dietu jen v jídle, potom i v práci.

★

Jmenovaná má holubičí povahu. Myslí jen na to, jak vylétnout z pracoviště.

★

Je mimořádně ukázněný. Ještě nikdy neodmítl pozvání do kárné komise.

★

Uklížečka Amálie odešla po vzájemné dohodě, když se v kancelářích nedala už rozpoznat barva linolea.

★

Jmenovaný vzešel z nuzných poměrů, neb jeho otec dal činžák připsat staršímu bratrovi.

(ČŠ)

NEUČESANÉ MYŠLENKY

Stanislaw Jerzy Lec

Mobilizujeme myšlení! Dokonce vlastní.

Nestačí mluvit k věci, musí se mluvit k lidem.

Bláto někdy dělá dojem hloubky.

Podávám vám hořké pilulky ve sladkém fondu. Pilulky jsou neškodné, jed je v tom sladkém.

Tvář nepřítele mne udivuje tehdy, když vidím, jak nápadně je podobná mě.

Z řady nul se snadno udělá řetěz.

Není snadné žít po smrti. Někdy je zapotřebí obětovat tomu celý život.

Bojte se šašků, kteří nemají vtip!

Zdi Jericha se zřítily pod zvuky trub. Jiné zdi — pod nápisy.

Ti, kdo nemají sobě rovné, mohou být velice malí.

Aby ses vyšplhal výš, musíš složit křídla.

Géniům se mnoho promíjí. Dokonce i nedostatek génia.

Pomníky jsou většinou duté.

Dvě generace: My jsme spolu spřádali sny, oni spolu spí.

Pamatujte, člověk nemá na vybranou, musí už být člověkem.

(Přeložil B. Křemenák)

PRAMENY

OBRAZ ÚNORA V UMĚLECKÉ LITERATUŘE

ROMÁNY

BERNÁŠKOVÁ, Alena: **Cesta otevřená**. Praha, Čs. spisovatel 1951. Román zpracovává historii Chemických závodů u Mostu a zachycuje život dělnického kolektivu, který znovu postavil závod na troskách německých Hydriawerke. V závěru kniha vypravuje o únorovém sjezdu závodních rad, kterého se zúčastnili i delegáti závodu (str. 332—334), líčí manifestiční stávku na závodě (str. 337—339) a zneškodnění reakce ve vedení (str. 339—343).

BOJAR, Pavel: **Jarní vody**. Praha, Čs. spisovatel 1952. První díl zamýšlené trilogie „Slunečný širý svět“ ukazuje život jihočeské pohraniční vesnice od května 1945 do února

1948. V konci knihy popisuje autor tábor lidí na Staroměstském náměstí (závěr románu).

DUŠKOVÁ, Marie: **Rodiče a děti**. Praha, Čs. spisovatel 1954. Rozsáhlý román, zachycující život prostých lidí na Táborsku v období první republiky, za nacistické okupace a po našem osvobození Sovětskou armádou. Kniha vrcholí vyličením vzrušujících událostí v únoru 1948 (str. 522—527).

DVOŘÁKOVÁ, Helena: **Ruku v ruce**. Praha, Mír - Družstevní práce 1952. Autorka líčí v knize, odehrávající se převážně v Krušnohoří, citové zlomy a postupně politické uvědomování mladé, ctižádostivé ženy, která se po složitých životních osudech stává úder-

nicí v pohraničí. Její životní přerod vrcholí v únoru 1948, kdy se účastní manifestace na Václavském i Staroměstském náměstí (str. 233—238, 248—249).

HEČKO, František: **Dřevěná dědina**. Praha, Čs. spisovatel 1953. Obraz slovenské vesnice Stodoliště od osvobození Rudou armádou do jara roku 1949, kdy je zde založeno JRD třetího stupně. Román popisuje únorové události na Slovensku, hlavně dramatickou manifestační stávkou na brodnánské pile (str. 329 až 351), a jejich vliv na další život obyvatel.

OTČENÁŠEK, Jan: **Občan Brych**. Praha, Čs. spisovatel 1953, 1955. Obsáhlý román o životě a problémech české inteligence uprostřed vzrušujících událostí v únoru 1948. Ústřední postava knihy, JUDr. František Brych, prodává složitý vývoj, plný kolísání, tápání, pochyb a hledání. Ve chvíli, kdy chce utéci ze země, poznává na hranicích, že nepatří k těm, kteří chtějí přivolat novou válku, která by jim vrátila zabavený majetek. Vrací se domů, aby se stal občanem své vlasti. (Str. 30—37, 110—117.)

REZÁČ, Václav: **Bitva**. Praha, Čs. spisovatel 1954. Druhý díl Rezáčovy nedokončené trilogie, navazující dějově na „Nástup“. Popisuje střetnutí prospěchářů a záškodníků a bitvu o textilků, i práci zemědělců v pohraničí. Končí únorovými událostmi, které dávají novou perspektivu našemu lidu v pohraničí v boji za socialismus (str. 658—70).

ŘÍHA, Bohumil: **Dvě jara**. Praha, Čs. spisovatel 1954. Kniha kreslí život polabské vesnice Kolesov ve dvou okamžicích, rozhodujících o jejích dalších osudech, v roce 1945 a po Únoru 1948.

SEDLMAYEROVÁ, Anna: **Z prvních řad**. Praha, Práce 1952. Život a osudy proletáře Jana Matuše, který vyrůstá v bojovníka za novou společnost. Děj románu začíná koncem I. světové války, všímá si všech důležitých událostí ve vývoji našeho státu a vrcholí únorovými dny 1948 (str. 276—279).

SVATOPLUK, T.: **Bez šéfa**. Praha, Čs. spisovatel 1952. Román navazuje tematicky na autorovu předešlou knihu „Botostrojí“. Ukazuje potíže a překážky, které museli dělníci i političtí pracovníci překonat, než se vypořádali se vším, co jim v závodě zanechal kapitalismus. V tomto úsilí jim pomohlo vítězství dělnické třídy v únoru 1948 (str. 457 až 473).

POVÍDKY

AŠKENAZY, Ludvík: **Vysoká politika**. Praha, Čs. spisovatel 1953. Povídka „Appartement číslo 9“ líčí pocity bývalého československé-

ho ministra, který po pěti letech své pařížské emigrace čte naše noviny ve výročí únorových událostí a uvědomuje si, že se v jeho bývalé vlasti mnoho změnilo a že nemá nádeje na návrat starých časů.

DRDA, Jan: **Krásná Tortiza**. Praha, Čs. spisovatel 1952. V povídce „Politik“ hodnotí autor únorové vítězství z pozice reakčního ministra, který skončil v naší zemi svou kariéru.

MAJEROVÁ, Marie: **Cesta blesku**. Praha, Svoboda 1952. Nad protichůdnými osudy dvou bratří-dvojčat, od jejich dětství a mládí na rodném statku až do doby únorových událostí, kdy se názorově i osudově rozcházejí, se zamýšlí autorka v povídce „Krásný les“.

MAREK, Jiří: **Nad námi svítá**. Praha, Mladá fronta 1951. Dramatické únorové dny, jak je prožívali lidé v malé havířské osadě Lískově, zachytil J. Marek v povídce „Únor“, která je jedním z dvanácti havířských příběhů této knihy.

B Ā S N Ě

ALDA, Jan: Duha nad námi. (25. únor, str. 77)

BIEBL, Konstantin: Dílo V. (Únor 1948, str. 387)

BRANISLAV, František: Krásná láska. (Únor, str. 387)

DUŠKOVÁ, Marie: Nezapomenutelný květen. (Únor, str. 14)

HILČR, Josef: Píseň o věrnosti. (Str. 35—38)

JEŽEK, Otto: Hudba života. (Únorový pochod, str. 8. Únorová radost, str. 10)

KOHOUT, Pavel: Čas lásky a boje. (Vlak, který vyjel v únoru 1948, str. 20)

KRATOCHVÍLOVÁ, Marie: Vyznání. (Vždy vzpomínám, str. 50)

PILÁŘ, Jan: Hvězda života. (Únor, str. 12)

PILÁŘ, Jan: Radost na zemi. (Únor 1948, str. 19)

SEDLON, Michal: Stražné ohně. (Jas a žár února, str. 73)

ŠIKTANC, Karel: Patetická.

VOJTĚCH, Jaroslav: V průvanu. (Únorový ostrý vzduch, str. 11—40)

ZEMEK, Oldřich: Krása odvahy. (Únor, str. 44).

SBORNÍKY

A to je ta krásná země. Praha, Mladá fronta 1953 (str. 178)

Náš rok. Praha, Práce 1950 (str. 53—60)

Pochodeň práce a míru, Praha, Orbis 1953 (str. 26)

Vítězný únor. Praha, Osvěta 1952

Vítězný únor. Praha, SNU 1951

Země kytice. Praha, Čs. spisovatel 1955 (str. 148)

Příliš skromná žeň

Na počátku byla radost: konečně repertoárový sborník se zemědělskou tematikou, a hned více než dvěstěstránkový! Stačilo však jenom povrchní zalistování... a bylo po radosti. Vydání sborníku DIVADLO NA VALNÍKU jen stěží lze omluvit čímkoliv kromě dobrého úmyslu. Chápu, že při více než citelném nedostatku kvalitních textů se zemědělskou tematikou nemohl sestavovatel Jaroslav Beránek dát do kupy dvě stě stran literárních a hudebních klenotů. Je však zapotřebí už jednou provždy a definitivně vzít na vědomí, že pro vesnici není dobré všechno.

Kdyby lidský rozum a technický vývoj potrefila taková stagnace, jakou s úděsem sledujeme v kompozičních postupech sestavovatelů a „umontovatelů“ tzv. literárně dramatických pásem či rozličnědílňých jevištních kompozice na různá, např. kosmická témata, pak by lidstvo dodnes přešlapovalo nikoliv „na prahu věku kosmického“, ale nepochybně někde v jeskynním „pravěku hvězdné doby“. A pak by s největší pravděpodobností nemusil ani Miloslav Stingl snést na stůl téměř všechno, co kdy bylo s hvězdnými, mezihvězdnými a jinak kosmickými ambicemi napsáno, a po nahlédnutí do sborníků předcházejících to chronologicky poskládat do neutlé brožury HVĚZDY A LIDÉ. Jednotlivé texty jsou tak pestře rozdílné úrovně, že každá další stránka tají nové překvapení, nezdídka nemilé. Přesto však věřím, že soubory s náročnější dramaturgií ve sborníku najdou pro své pořady ne jeden text, důstojně oslavující velikost člověka...

Dojem z předcházejících dvou nedorozumění může poněkud vylepšit repertoárový sborník ŘÍJEN 1917. Sestavovatel Jaroslav Beránek měl tentokrát možnost širokého záberu do literatury více než čtyř desetiletí, a... přízně si... i šťastnější ruku. Např. jeho scénické vyprávění „Křížník Aurora“, volně zpracované podle lodního deníku Aurory a stejnojmenného románu J. Junga, dává ochotnickým souborům do rukou tvárný a dosud postrádaný materiál, výrazně obohacující možnosti lidového jeviště.

Ale — ruku na srdce: není to trochu skromná žeň z více než sedmi set stran, které tyhle tři publikace prezentují?

Viktor Doubek

Nové pověsti české

Josef Pohl a Miroslav Honzík napsali pásmo krátkých i delších výstupů, které navzájem souvisejí tím, že parafrázuje několik příběhů ze starých pověstí českých. Touto formou se autoři snaží kritizovat nedostatky dnešních lidí a našeho života. Mnohé z těchto scének jsou vtipné, svižné a dobře vypointované (např. O kněžně Libuši), některé však, přestože obsahují nemálo dílčích vtipných situací, jsou vzhledem k svému celkovému zaměření neúměrně dlouhé (Petr Vok podniká hrůzostrašnou cestu, plnou bitev a nebezpečí, jen proto, aby vyšla najevo skutečnost, že nejsou baterie do tranzistorů). Provedení celého pásma by se pravděpodobně setkala u většiny souborů s technickými obtížemi a u většiny diváků s pocitem jednotvárnosti a jisté rozleklosti. Doporučujeme proto vybírat jen některé výstupy jako součást celovečerního komponovaného pořadu. H. V.

Silvestr se blíží

Bedřich Zelenka sestavil sborník osvědčených scének, většinou prověřených rozhlasem v silvestrovských pořadech. Právě to, že byly psány pro rozhlas, ovlivňuje někdy jejich formu (Střepy nesou štěstí — postava vypravěče). Výstup o Hlustvisihákovi, který mění byt, posiluje tradici Hlustvisiháků v silvestrovských pořadech, ale bohužel nedosahuje úrovně obou předchůdců. Zde se potvrzuje platnost pořekadla o opakovaném vtipu, a to hned dvojnásobně, protože také situace kolem n-té směny bytů se už staly „osvědčeným“ tématem veselých výstupů. Příliš vysoké cíle si sborník nekladl. H. V.

